

Simo Paakkari

Täydennysrakentaminen Tapiolaan – Louhentorin ostoskeskuksen kehittäminen

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Rakennusarkkitehti (AMK)

Opinnäytetyö

18.4.2018

Tekijä(t) Otsikko Sivumäärä Aika	Simo Paakkari Täydennysrakentaminen Tapiolaan – Louhentorin ostoskes- kuksen kehittäminen 37 sivua + 1 liitettä 18.4.2018
Tutkinto	Rakennusarkkitehti (AMK)
Tutkinto-ohjelma	Rakennusarkkitehtuuri
Suuntautumisvaihtoehto	Korjausrakentaminen
Ohjaaja	Arkkitehti Timo Vatanen
<p>Tässä opinnäytetyössä tutkitaan, minkälainen täydennysrakentaminen sopii arkkitehtonisesti Pohjois-Tapiolan Louhentorin ympäristöön. Alueella sijaitsee pieni ostoskeskus, jonka omistajat haluaisivat purkaa, ja rakentaa sen tilalle asuinkerrostaloja.</p> <p>Työni jakautuu teoreettiseen ja empiiriseen tutkimusosaan. Teoreettisessa osassa tutkin Tapiolan arkkitehtuurin tunnusmerkkejä aiempaan tutkimukseen nojaten ja empiirisessä osassa tarkastelen Tapiolan rakennuskantaan sellaisena, kun se näyttäytyy alueella liikuttaessa. Tarkastelualueena olen keskittynyt Tapiolan itäiseen ja läntiseen lähiohjaan alueiden eheyden johdosta. Niiden rakennuskanta on myös arkkitehtonisesti rikkaampaa kuin muun alueen.</p> <p>Opinnäytetyössäni osoitan, miten eri arkkitehtoniset elementit on toteutettu Tapiolassa ja millainen on Tapiolan yksinkertainen ja hallittu tyyli. Arkkitehtuuri näyttäytyy Tapiolassa ennen kaikkea eri kokoisten ja eri korkuisten rakennustyyppien monipuolisena sijoitteluna ja julkisivujen seesteisyytenä.</p> <p>Työni lopussa esittelen oman täydennysrakentamissuunnitelmani Louhentorin ostoskeskuksen tilalle. Suunnitelmassani olen jatkanut alueen arkkitehtonista tyyliä ja luonut modernin asuinkerrostalon arvokkaaseen kaupunkiympäristöön.</p>	
Avainsanat	täydennysrakentaminen, Tapiola

Author(s) Title	Simo Paakkari Complementary Building in Tapiola - Louhentori Shopping Mall
Number of Pages Date	37 pages + 1 appendices 18 April 2018
Degree	Bachelor of Construction Architect
Degree Programme	Construction Architecture
Specialisation option	Reconstruction
Instructor	Timo Vatanen, Architect
<p>The study discusses what kind of complementary building fits architecturally in the area of Louhentori, in Northern Tapiola. In the area there is a little mall that is going to be replaced with apartment buildings.</p> <p>The study presents the architectural characteristics of Tapiola in the light of previous research and the building stock of Tapiola as it can be seen in the area. The focus is on the Eastern and Western parts of Tapiola because of their consistence and architectural richness.</p> <p>Tapiola's style is simple and restrained. Architecture in Tapiola is best seen in calm facades and unique layout of buildings of different sizes and heights.</p> <p>The study presents a plan for the Louhentori mall where a modern apartment building in a dignified city environment according to the architectural style of Tapiola was planned.</p>	
Keywords	Tapiola, Complementary Building

Sisällys

Lyhenteet

1	Johdanto	1
1.1	Tutkimuksen tausta	1
1.2	Tutkimuksen tavoite	1
1.3	Tutkimusmenetelmät	1
2	Taustaa	2
2.1	Jälleenrakentaminen	2
2.2	Arkkitehtuuri Suomessa 1950-luvulla	2
2.3	Arkkitehtuuri Suomessa 1960-luvulla	4
3	Metsäkaupunki Tapiola	6
3.1	Kaupunkipuutarha ideologia kehitty	6
3.2	Tapiolan varhaiset vuodet	8
3.3	Tapiolan kehitys 1970-1990 -luvuilla	12
3.4	Tapiolan kehitys 2000-luvulla	13
3.5	Louhentorin ympäristö	14
3.6	Louhentorin ostoskeskus	17
4	Minun Tapiolani	19
4.1	Suunnittelumenetelmät	19
4.2	Suunnitteluperiaatteet	19
4.2.1	Massoittelu	19
4.2.2	Julkisivujen aukotukset	21
4.2.3	Parvekkeet	24
4.2.4	Julkisivujen materiaalit ja värit	27
4.2.5	Sisäänkäynti	31
4.2.6	Katot	32
4.2.7	Tilaratkaisut	33
4.2.8	Palvelujen ideologia	34
5	Johtopäätökset	35
	Lähteet	36

Liitteet

Liite 1. Planssipienennökset

1 Johdanto

1.1 Tutkimuksen tausta

Espoon kaupunkisuunnittelukeskus on suunnittelemassa asemakaavan muutosta Louhutorin ostoskeskuksen ympäristöön Pohjois-Tapiolassa. Ostoskeskus on tarkoitus purkaa ja sen tilalle aiotaan rakentaa kaksi tai kolme nelikerroksista asuinkerrostaloa. Yhteensä uutta rakennuskantaa alueelle tulisi noin 2000-3000 kerrosalaneliömetriä. Hankeen osallistumis- ja arviointisuunnitelma on ollut yleisesti nähtävillä 5.2.-6.3.2018, jonka aikana hankkeen ensimmäisiin suunnitelmiin on ollut mahdollista vaikuttaa.

1.2 Tutkimuksen tavoite

Työni tavoitteena on tutkia, minkälainen asuinkerrostalo sopii arkkitehtonisesti Pohjois-Tapiolaan Louhutorin ostoskeskuksen tilalle. Louhutorin ostoskeskus ja sen lähiympäristö kuuluvat Tapiolan rakennettuun kulttuuriympäristöön (RKY), joten kaiken täydennysrakentamisen täytyy olla arkkitehtonisesti korkealaatuista ja harkittua. Tutkimuskysymykseni on: ”Minkälainen täydennysrakentaminen sopii Louhutorin ostoskeskuksen alueelle?”

1.3 Tutkimusmenetelmät

Työni jakautuu teoreettiseen ja empiiriseen tutkimusosaan. Teoreettisessa osassa tarkastelen Tapiolan arkkitehtuurin tunnusmerkkejä kirjallisuuden kautta ja empiirisessä osassa tuon ilmi oman näkemykseni Tapiolan rakennuskantaan. Työni lopussa esittelen oman suunnitelmani asuinkerrostalosta Louhutorin ostoskeskuksen alueelle.

2 Taustaa

2.1 Jälleenrakentaminen

Toisen maailmansodan jälkeen kymmenesosa suomalaisista oli vailla asuntoa. Asuntoja oli tuhoutunut sodan melskeessä ja suurten alueluovutusten takia moni oli joutunut jättämään kotinsa pysyvästi. Suomi oli tuolloin maatalousyhteiskunta, joten työpaikkojen saatavuuden takia ihmisiä sijoitettiin enimmäkseen maaseudulle. Maaseudun jälleenrakentamisen seurauksena kehittyikin uusi talotyyppi, jota alettiin kutsua rintamamiestaloksi. Myös kaupunkien rakennuskantaa oli kasvatettava merkittävästi, sillä uusien asuntojen tarve oli suuri. Kaupunkeihin alkoikin syntyä kokonaan uusia asuinalueita. Samaan aikaan maassa vallitsi huutava pula materiaaleista ja rakennusmateriaaleja säännöstelltiin aina vuoteen 1949 asti. (Mentula 2005)

Helpottaakseen laajaa jälleenrakentamista vuonna 1949 perustettiin Arava-järjestelmä, jonka tehtävänä oli koordinoida asuntotuotannon rahoitusta ja vuokrausta. Arava antoi halpakorkoisia lainoja ja vastineeksi se määritteli, millaisia rakennuksia sai rakentaa lainaa vastaan. Tarkoitus oli tukea kohtuuhintaista asumista ja siksi esimerkiksi 50-luvulla parveketta ei saanut sijoittaa yksiöön. Aravan vaikutus suomalaiseen rakennuskantaan seuraavien vuosikymmenien aikana muodostuikin merkittävän suureksi. (Standertskjöld 2008)

2.2 Arkkitehtuuri Suomessa 1950-luvulla

Arkkitehtuurissa elettiin 1950-luvulla suurta nousua ja ajanjaksoa voidaan pitää rakennustaiteellisesti yhtenä Suomen parhaimmista. Vaikutteita ammennettiin niin Ruotsista kuin Yhdysvalloistakin. Yksinkertaisuus, kauneus ja arkielämä koettiin tärkeiksi. Elämän ja arjen nähtiin olevan itsessään arvokasta ja merkityksellistä. (Arkkitehtuurimuseo 2018)

Uudet julkiset rakennukset kohottivat suomalaisten itsetuntoa kansakuntana. Olympia-rakennusten viimeistelyt ja niihin liittyvät uudet rakennustehtävät koettiin tärkeiksi. (Mentula, 2005) Vuosikymmenen aikana Alvar Aallosta tuli suomalaisen arkkitehtuurin keula-kuva. Hän voitti paljon kilpailuja ja sai mainetta ulkomaita myöten. Aallon suunnittelemaa

rakennuksia aikakaudella ovat muun muassa Säynätsalon kunnantalo (1951) ja Helsingin Kulttuuritalo (1958). Suomesta oli tullut kansainvälisesti tunnettu ja arvostettu. (Standertskjöld 2008, 122-123)

1950-luvun arkkitehtuurissa modernismi ja romantiikka yhdistyivät (Standertskjöld, 2008). Arkkitehtuurille leimallista oli luonnon ja ihmisen välinen vuoropuhelu. Avoin korttelirakenne yleistyi ja asunnot sijoitettiin luonnon läheisyyteen. Keskustan ulkopuolelle syntyi metsälähiöitä kuten Tapiola, ja rakennukset suunniteltiin ihmisläheiseen mittakaavaan. Rakentamisessa ominaista oli rakennusten vaatimattomuus ja asuntojen käytännölläisyys. Luonnonmateriaalien laaja ja monipuolinen käyttö oli myös aikakaudelle tyypillistä. Materiaaleina suosittiin liuskekiveä, esimerkiksi sokkelissa ja pihapäällysteenä, ja julkisivuissa roiskerappaus oli yleistä. Leimallista ajan asuntosuunnittelulle oli esimerkiksi rappauksen ja puhtaaksimuuratun tiilen vaihtelu julkisivussa tai sisäänkäynnin tiili-, laatta- tai luonnonkiviverhoilu. (Hannula ja Salonen 2007)

Asuntosuunnittelu muuttui 1950-luvulla moderniksi ja perhekeskeiseksi. Sotia edeltävänä aikana asunnoissa oli tapana olla erillinen talousosa, johon oli sijoitettu keittiö ja palvelijoille tarkoitetut tilat. Asunnot jakautuivat näin piilossa olevaan arkiseen osaan ja näkyviin edustustiloihin. Aikakaudella kotitaloudet muuttuvat radikaalisti, kun kotitaloustyöt siirtyvät perheen vastuulle, eikä palvelijoille ole enää tarvetta. Muutoksella oli suuri vaikutus asuntosuunnitteluun, kun kotitaloustyöt tulevat osaksi kotien arkea. Asunnoissa ei enää tarvittu puolijulkisia edustustiloja, vaan arjen toiminnot määrittivät rakennuksen. Muutosta havainnollistaa hyvin aikakaudelle tyypillinen rintamamiestalo, joka sisälsi vielä jäänteitä puolijulkisesta edustustilasta. (Saarikangas 1994, 133-154)

Perheestä tehtiin asumisen perusyksikkö, jonka tarpeita lähdettiin asuntosuunnittelulla toteuttamaan. Olohuoneesta tehtiin kodin sydän. Se toimi perheyhteyden luojana, ja sen yhteyteen sijoitettiin keittiö ja ruokailutila. Keittiössä piti pystyä tekemään ruokaa ja samalla vahtimaan lasken leikkejä. Ajalle tyypillistä oli toimintojen yksityistäminen funktionalistisena asuntoihanteena. Olohuone on varattu seurusteluun perheen kesken, keittiö ruuanlaittoa varten ja makuuhuoneet nukkumista ja seksuaalisuutta varten. Jokaista tilaa varten on oma toimintonsa. (Saarikangas 1994, 133-154)

Asuntorakentamisessa suurin heikkous oli liian pienet asunnot. Pienuudesta huolimatta asunnoista haluttiin viihtyisiä luomalla avaruutta ja tilan tunnetta koteihin. Keittiön, ruokailutilan ja olohuoneen välille luotiin tilajatkumo ja näin pienikin asunto tuntui väljältä.

Väljyyttä ja läpinäkyvyyttä toteutettiin myös muilla arkkitehtonisilla keinoilla. Huonekaluina suosittiin siroja ja sulavalinjaisia. Sisätilojen ajateltiin jatkuvan pihalle parvekkeen kautta, ja liukuovien avulla asuntoon pystyi sisällyttämään monia huoneita tilan menettämättä avaruuttaan. Neliöiden puute ei häirinnyt suunnittelijoita, vaan asuntosuunniteluun käytettiin erityisen paljon aikaa ja panosta. Erityisen tunnettu tilankäyttäjä oli Hilding Ekelund, jonka suunnittelema rakennuksia on ympäri Helsinkiä. (Saarikangas 1994, 133-154)

Kaksi huonetta ja keittiö muodostivat ajan tyypillisen kaupunkilaisasunnon. Vuoden 1953 Arava-säännöt rajoittivat asunnon pinta-alaksi 87 neliötä ja asuntojen keskipinta-alaksi 50 neliötä. Rakentamisessa minimistä tuli maksimi, ja samalla kun aikakauden arkkitehtuuri onkin korkealaatuista, asuntojen pinta-alat olivat liian pieniä. Kolme huonetta olisi tarvittu suunnittelun lähtökohtana käytetylle normiperheelle, jotta vanhemmat ja kaksi eri sukupuolista lasta olivat saaneet oman huoneensa. Arava rajoitti myös huonekorkeuden 240 cm:n 1-2 kerroksisissa taloissa ja 250 cm:n korkeammissa taloissa. Tätä perusteltiin taloudellisilla syillä, mutta myös esteettisesti ratkaisu koettiin hyväksi asuntojen ollessa pienehköjä. (Saarikangas 1994, 133-154)

Suomeen rantautui 50-luvulla täysin uusi rakennustyyppi, ostoskeskus. Vuonna 1954 Suomessa loppui elintarvikkeiden säännöstely, mikä yhdessä uusien asuinalueiden rakentamisen kanssa loi tarvetta uusille liiketiloille. Yhdysvalloissa 1930-luvulla autoilun yleistyessä oli keksitty matalat ostoskeskukset, joiden kauppoihin pääsi kätevästi suoraan kadulta. Autoilun yleistymisen johdosta kauppota voitiin sijoittaa muuallekin kuin kaupunkien keskustoihin. Suomessa oli ollut tavarataloja jo 1910-luvulta lähtien, mutta ostoskeskusten luonne erityisesti lähialuetta palvelevana kauppapaikkoina oli erilainen. Ostoskeskuksia rakennettiin Suomessa erityisesti kaupunkien uusille asuinalueille. Lähioihin nousikin seuraavien vuosikymmenien aikana lukuisia ostoskeskuksia ympäri Suomea. (Standertskjöld 2008, 126-127)

2.3 Arkkitehtuuri Suomessa 1960-luvulla

Maaseudulla koneet lisääntyivät 1960-luvulla ja työpaikkoja lähdettiin etsimään kaupungista. Yhteiskunta alkoi muuttua maatalousyhteiskunnasta kohti teollisuusyhteiskuntaa. Tämän seurauksena alkoi kaupunkien massiivinen asuntorakentaminen. Kunnat myivät isoja alueita gryndereille, jotka kaavoittivat alueen ja sitten rakensivat sen sitten kerralla

valmiiksi. Elementtirakentaminen oli juuri kehitetty, mikä mahdollisti kaupunkien suuren asuntotuotannon, sillä rakentaminen nopeutui, eikä työmailla tarvittu enää niin paljon työvoimaa. (Standertskjöld 2011, 10-20)

Elementtejä oli 1950-luvulla alettu käyttämään rakentamisessa mutta niiden hyödyt olivat jääneet vähäisiksi. Ensimmäinen kokonaan elementtirakenteinen talo Suomessa oli Porthania, joka valmistui vuonna 1957. Asuntorakentamisessa siirryttiin 1960-luvulla kokonaan elementtien käyttämiseen ja vuosikymmenen lopulla elementtirakentaminen standardisoitui BES-järjestelmän avulla. Asuntosuunnittelun määrääväksi tekijäksi tuli nopeus ja halpuus. Asuinrakennukset olivat suuria ja ne toistivat itseään. Pihlajamäen lähiö (1959-1964) oli ensimmäinen kokonaan elementtirakenteinen alue. Vuosikymmenellä rakentuivat Helsinkiin myös Vuosaari, Kontula ja Myllypuro. (Standertskjöld 2011, 16, 42)

Aikakaudelle oli tyypillistä betonin käyttö ja arkkitehtuurin selkeys ja järjestelmällisyys (Helander ja Rista 1987). Rakenteita korostettiin sommittelun elementtinä ja vähäeleisyyttä arvostettiin. Aikakauden arkkitehtuuria kutsutaan konstruktivismiksi. Saksalainen Mies van der Rohe on suuntauksen oppi-isä ja hänen kuuluisat sanansa "vähemmän on enemmän" kuvaavat konstruktivismin ydintä hyvin. Konstruktivismi on kuin 1930-luvun funktionalismi - muoto syntyy rakenteista. (Standertskjöld 2011, 18-23)

Kerrostalarakentamisessa konstruktivismi ilmeni 1950-luvun metsälähiöiden vieroksuntana. Haluttiin kaupunkimaisempaa katutilaa. Erikorkuiset kerrostalot tahdottiin tasakorkeiksi ja sijoitettavaksi säännölliseen katuverkkoon. Ruudukko ja järjestelmä rakenne tuotiin myös osaksi julkisivuja. Betonijulkisivut olivat 1960-luvun alkupuolella pääsääntöisesti vähäeleisen valkoisia, mutta vuosikymmenen loppupuolella elementtirakentamisen käänttöpuoli huomattiin, ja aletaan käyttää värejä elävöittämään yksipuolista maisemaa. (Standertskjöld 2011, 18-23)

Konstruktivismin lisäksi aikakaudelle tyypillistä oli erilaisten mittajärjestelmien kehittäminen. Konstruktivismin suuri myötävaikuttaja ja yksi Tapiolan merkittävimmistä suunnittelijoista, Aulis Blomstedt, kehitti ihmismittoihin perustuvan Canon 60 -järjestelmän. Sen toivottiin tekevän teollisesta rakentamisesta harmonista. Erilaiset mittajärjestelmät eivät kuitenkaan saavuttaneet toivottua läpimurtoa ja niiden hyödyntäminen jäi vähäiseksi. (Standertskjöld 2011, 18-23)

1960-luku oli betonin kulta-aikaa. Betonista opittiin tekemään monimutkaisia rakenteita ja sen pintaa osattiin käsitellä monipuolisesti. Syntyi käsite brutalismi, jolla tarkoitetaan betonin hienouden korostamista arkkitehtuurin keinoin. Aarno Ruusuvuori on eräs aikakauden taidokas betonin käsittelijä ja yksi hänen mestaritöistään on Tapiolan kirkko vuodelta 1965. (Standertskjöld 2011, 18-23)

Vuosikymmenellä järjestettiin paljon arkkitehtikilpailuja ja julkinen rakentaminen oli hui-pussaan. Rakennettiin Timo ja Tuomo Suomalaisen suunnittelema Temppeliaukion kirkko sekä Raili ja Reima Pietilän suunnittelema Dipoli. Aarne Ervi suunnitteli Tapiolan ytimeen hienon keskustornin ja Viljo Revell menestyi maailmalla ja voitti Toronton kaupungintalon suunnittelukilpailun. Samaan aikaan siis tuotettiin laadukasta julkista rakentamista ja kehoja asuntorakentamista. (Koho 1994)

Arkkitehtuurin ilmapiirissä vallitsi aatteellinen kahtiajako. Nuori konstruktivistinen sukupolvi piti pahana arkkitehtien pyrkimystä kuuluisuuteen ja erilaisuuteen. He halusivat korvata "subjektiivisuuden anonyymilla, erityisen yleisellä, suurveistoksellisuuden struktuurilla ja luonnonläheisyyden urbaanilla tiiviydellä". Dipolia syytettiin muun muassa muodoilla leikkimisestä ja yksilöllisyydestä. Aikakautena käytiinkin erityisen paljon väittelyitä ja vilkasta keskustelua arkkitehtuurin sopivuudesta. (Koho 1994)

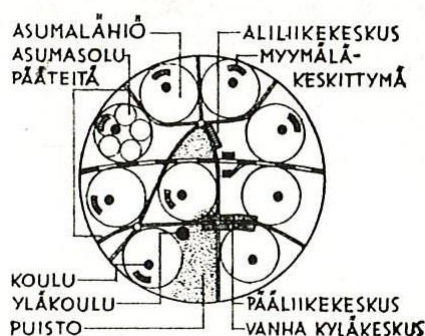
3 Metsäkaupunki Tapiola

3.1 Kaupunkipuutarha ideologia kehittyi

Ebenezer Howard esitteli 1800-luvun lopussa ajatuksen puutarhakaupungista. Ideana oli yhdistää maaseudun ja kaupunkien parhaat puolet luoden uuden tyyppisiä asuinalueita. Suurien kaupunkien ympärille oli tarkoitus rakentaa erillisiä pienempiä asuinalueita, jotka ovat yhteydessä kaupungin keskustaan rauta- ja maanteiden välityksellä. Kaupungin keskustan ja erillisten asuinalueen väliin taas jäisi luonnonmukaisia puistoja ja metsää. (Hurme 1991, 12-13)

Howardin ajatukset kehittyivät maailmalla monen eri toimijan johdosta seuraavien vuosikymmenien aikana. Suomeen puutarhakaupunki-ideologian toi professori Otto-livari Meurman. Hän kirjoitti kirjan Asemakaavaoppi, jossa hän esitteli kaavio hyvästä kaupun-

kisuunnittelusta. Meurman piti tärkeänä puutarhakaupunkien suurta itsenäisyyttä, sosiaalisen rakenteen monipuolisuutta, paikallisten olojen huomioimista ja viheralueiden runsautta. Hänen vaikutuksensa Tapiolan ja muiden suomalaisten lähiöiden kehityksessä seuraavien vuosikymmenien aikana on merkittävä. (Hurme 1991, 12-14, 78-82)

Kuva 1. Otto-livari Meurmanin esittämä kaavio puutarhakaupunkien rakentumisesta. Jokaiseen asumalähiöön on sijoitettu koulu ja kauppa. (Meurman 1947)

Toinen merkittävä hahmo Tapiolan syntyhistoriassa oli Väestöliiton toiminnanjohtaja Heikki von Hertzen. Väestöliitto ry perustettiin vuonna 1941 tehtäväänään tukea lapsiperheiden asumista. Vuonna 1943 von Hertzen valittiin sen toiminnanjohtajaksi ja seuraavien vuosien aikana von Hertzen syventyi Meurmanin ajatteluun ja haki Meurmanin ohjeistamana vaikutteita sosiaalisesta asuntotuotannosta muista Pohjoismaista. (T. Tuomi 1992, 19-21)

Vuonna 1946 von Hertzen julkaisi Väestöliiton kautta pamfletin "Koti vai kasarmi lapsillemme". Teos kritisoi voimakkaasti kivikaupunkimaista rakentamista umpinaisine kortteleineen. Sanasen saavat niin kaavamaisesti tehdyt omakotialueet kuin esimerkiksi TempPELLIAukean rakennukset, jotka von Hertzenin mukaan "sopivat paremmin muumioille kuin ihmisille." (Hetrzen 1946, 21)

"Yhteiskunta voi olla terve vain, jos kodit ovat sen laatuksia, että ne pystyvät kasvattamaan vapaita ja tasapainoisia, henkisesti ja ruumiillisesti terveitä kansalaisia, ja kansan sivistystaso taas on varmimmin määritettävissä sen mukaan, millainen on maassa vallitseva kotikulttuuri ja kotihygienia." (Hetrzen 1946, 5)

Pamfletissa von Hertzen antaa konkreettisia ohjeita, miten asumisesta saadaan parempaa. Rakentamisessa piti kiinnittää enemmän huomioon yksilöihin, erityisesti lapsiin ja nuoriin. Asuntojen piti olla tilavia ja valoisia, ja esimerkiksi leikkimiseen piti olla asunnossa riittävästi tilaa. Koulumatka taas piti voida kulkea ilman vaaraa autoista. Alueet piti

suunnitella kokonaisuuksina ja palvelut, kuten koulut ja kaupat, piti taata alueille. Koskemattoman luonnon säilyttäminen rakennusten ympärillä nähtiin ihanteellisena. Maan-tasoasuminen nähtiinkin parhaaksi mahdolliseksi tavaksi asua lapsiperheille. Kerrostalot nähtiinkin sopivan lähinnä yksinasuville. (Hetrzen 1946, 40-80)

Kuva 2. (Vasen) Parvekkeiden avulla asunnot ja luonto kohtaavat korkeassakin rakennuksessa. (Hetrzen 1946, 74)

Kuva 3. (Oikea) Luontoon sijoitettu korkea kerrostalo. (Hetrzen 1946, 76)

Kuva 4. (Vasen) Mannerheimintie. (Hetrzen 1946, 23)

Kuva 5. (Oikea) Töölöläinen sisäpiha. (Hetrzen 1946, 21)

3.2 Tapiolan varhaiset vuodet

Von Hertzen pääsi toteuttamaan ajatuksiaan ennen näkemättömässä mittakaavassa Väestöliiton ostaessa Hagalundin, nykyisen Tapiolan, maat vuonna 1951. Hagalundin rakennuttaminen ei onnistunut Väestöliitolta yksin vaan se perusti Asuntosäätiön suunnit-

telemaan ja rakentamaan alueelle puutarhakaupungin von Herzenin ja Meurmanin ideologian mukaisesti. Asuntosäätiö muodostui eri ideologisista ja yhteiskunnallisista organisaatioista, joiden johtajaksi asettui von Hertzen. (T. Tuomi 1992, 22-23)

Otto-livari Meurmanin Hagalundiin aiemmin vuonna 1945 tekemä rakennussuunnitelmaa hyväksyttiin yleisellä tasolla alueen suunnitelmien lähtökohdaksi. Erityisen tärkeänä pidettiin sitä, että asemakaava hyväksytään vasta rakentamisen yhteydessä, jotta siihen pystyttiin tekemään muutoksia. Näin jokaisen rakennuksen arkkitehdin tuli olla mukana kaavan viimeistelyssä, jotta kaava ja rakennukset sopisivat ympäristöön saumattomasti. (T. Tuomi 1992, 22-27)

Hagalundin suunnittelu ja rakentaminen vaiheistettiin alueittain ja ensimmäisessä vaihe oli Hagalundin itäinen osa. Neljä nuorta arkkitehtiä, Aulis Blomstedt, Aarne Ervi, Viljo Revell ja Markus Tavio, yhdessä kaavoittaja Meurmanin kanssa vastasivat käytännössä alueen suunnittelusta. Meurmanin alkuperäinen kaava matalista ja väljään rakennetuista rakennuksesta muuttui nuorten arkkitehtien ja huutavan asuntopulan vuoksi enemmän kerrostalovoittoiseksi. Nuorten arkkitehtien ihanteisiin oli vaikuttanut Le Corbusierin esittämät kaupunkien siluettinäkyvät, jollaisia haluttiin myös Hagalundin alueelle. Rakennusten kerrosmäärän kasvattaminen oli suuressa määrin vastoin Meurmanin näkemyksiä, ja myöhemmin hän vetäytyikin Hagalundin suunnittelusta. (T. Tuomi 2003, 13-14)

Kuva 6. Tapiolan rakeisuus ja lähiöt. (Espoon karttapalvelu 2018)

Itäisen osan rakentaminen aloitettiin syksyllä 1953 ja samoihin aikoihin Haglundin nimi muutettiin nimikilpailun myötä Tapiolaksi. Seuraavaksi vuorossa oli Tapiolan keskustan ja eteläisen ja läntisen osan rakentaminen. Itäinen, eteläinen ja läntinen osa ovat luonteeltaan samanlaisia kaartuvine katulinjoinaan, joiden ympärille eri rakennustyypppejä on sijoitettu monipuolisesti. (T. Tuomi 1992, 34-44)

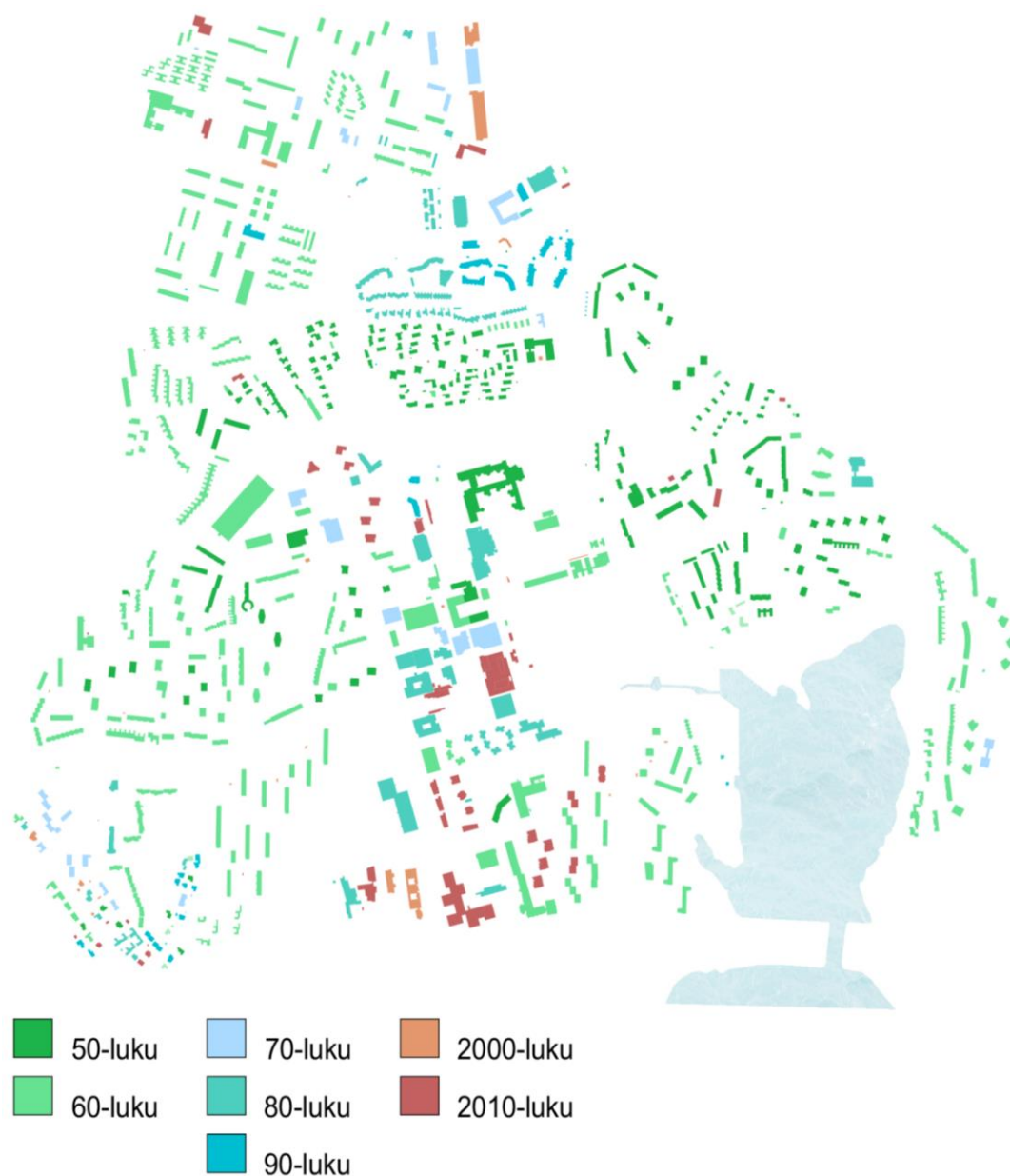
Pohjoisen osan suunnittelusta järjestettiin vuonna 1958 arkkitehtikilpailu, jonka voittajaksi julistettiin Pentti Ahola. Suunnitelma oli hengeltään yhteneväinen muun Tapiolan kanssa sisältäen pientaloja, 2-3 kerroksisia lamellitaloja, pistetaloja ja joitakin 7-kerroksisia tornitaloja. Aholan suunnitelman erikoisuus oli kuitenkin rakennusten sijoittuminen

ruutukaavamaisesti ympäröivään luontoon toisin kuin itäisessä ja läntisessä Tapiolassa oli ollut tapana. (T. Tuomi 1992, 34-44) Pohjoinen osa erottuu muusta Tapiolasta myös rakennussuunnittelullisista syistä. Pohjoinen osa rakentui viimeisenä, jolloin esimerkiksi elementtien enenevä käyttö rakennuksissa alkoi vaikuttamaan rakennusten muodonantoon.

Tapiola on monessa mielessä erityinen suomalaisessa rakentamishistoriassa. Se rakennettiin aikana, jolloin kiinnitettiin huomiota rakentamisen laatuun ja oltiin kiinnostuneita uusista rakentamista muuttavista keksinnöistä. Tapiolassa tehtiinkin erilaisia kokeiluja työmailla ja rakentamisessa oltiin ennakkoluulottomia. Esimerkiksi amerikkalainen baurikeittiö tuotiin suomalaisten tietoisuuteen juuri Tapiolassa. Suunnitteluun käytettiin paljon voimavaroja, ja esimerkiksi asuntojen keittiösuunnitelmille pyydettiin kotitalousasiantuntijoiden lausuntoja. (T. Tuomi 2003, 14-21, 28)

Tapiolaa ei tehty vain joukoksi rakennuksia, vaan sen haluttiin olevan merkittävä asuinalue. Alueesta järjestettiin useita arkkitehtikilpailuja ja Tapiolan julkisuuskuvaa ylläpiti Asuntosäätiön perustama tiedotusyksikkö. Se piti huolen siitä, että Tapiolasta tuli nopeasti suomalaisten keskuudessa tunnettu ja haluttu kaupunginosa. (T. Tuomi 2003, 14-21, 63) Mielenkiinto Tapiolaa kohtaan kasvoi myös kansainväliseksi, ja alueella vieraili niin turisteja kuin korkea-arvoiset valtiolvieraat (Solla 1970, 125-127).

3.3 Tapiolan kehitys 1970-1990 -luvuilla

Kuva 7. Tapiolan rakentuminen vuosikymmenittäin (Espoon karttapalvelu 2018)

Tapiola on säilynyt suurelta osin sellaisena kuin se 1950- ja 1960-luvuilla rakennettiin. Erityisesti itäinen, läntinen ja pohjoinen lähiö on pysynyt lähes muuttumattomana yli puoli vuosisataa. Suurin muutos Asuntosäätiön rakennuttamaan Tapiolaan on tapahtunut keskustassa, joka muuttui 1970- ja 1980-luvulla paljon. Alkuperäinen suunnitelma väljästä keskuksesta muuttui radikaalisti ja keskustan pinta-ala moninkertaistui. Keskustan ete-

läpuolelle rakennettiin esimerkiksi toimisto- ja liikerakennusten kokonaisuus, ja pohjoispuolelle rakentui yksittäisiä rakennuksia. Keskustan luonne suhteessa muuhun Tapiolan puutarhakaupunkiin muuttui vuosikymmenien aikana peruuttamattomasti.

Aikakaudelle sijoittuu myös toinen suuri muutos, kun Pohjois- ja Itä-Tapiolan välimaastoon rakennettiin 1980- ja 1990-luvuilla suurehko asuinalue. Asuinalueella jatkettiin Tapiolan puutarhakaupunki-ideologiaa sijoittamalla erityyppisiä rakennuksia mielenkiintoisesti luontoon. Lähemmin tarkastettuna alueen rakennusten massat ja julkisivut kuitenkin eroavat huomattavasti muun Tapiolan 1950- ja 1960-luvuilla rakennetuista taloista, eivätkä edusta Tapiolan parasta arkkitehtuuria.

3.4 Tapiolan kehitys 2000-luvulla

Seuraava suuri ja radikaali muutos Tapiolassa tapahtui 2010-luvulla, ja on edelleen käynnissä. Muutos on koskenut lähinnä Tapiolan keskustan aluetta. Alueelle on rakennettu ennätyspaljon viimeisen viiden vuoden aikana, ja monia hankkeita on suunnitteilla. Keskustaan on rakennettu metropysäkki, ja sen vaikutuksesta ydinkeskustaan on nousut suuria asuinkerrostaloja ja kauppakeskuksia. Keskustan luonne muuttuikin, ja sen painopiste tulee siirtymään hieman kauemmaksi alkuperäisestä monumentaalikeskustasta lähemmäksi uusia palveluntarjoajia.

Keskustan eteläpuolelle on myös sijoitettu paljon uusia kerrostaloja viime vuosina. Eteläpuolinen alue onkin nähty hyväksi täydennysrakentamiskohteeksi, sillä se ei varsinaisesti kuulu vanhaan puutarhakaupunkiin Tapiolaan. Alue ei myöskään muodosta rakennuskannaltaan yhtenäistä aluetta, jota täydennysrakentamisella helposti tuhottaisiin.

Nykyisin Espoon kaupunki on määritellyt monilla Tapiolan keskusta-alueen ulkopuolisilla alueilla tavoitteekseen nykytilanteen säilyttämisen ja kulttuurihistoriallisesti ja rakennustaiteellisesti arvokkaiden rakennusten suojelun. Reuna-alueita lukuun ottamatta Asuntosäätiön rakennuttaman Tapiolan alueelta löytyykin vain muutama täydennysrakentamiskohde. Itäiseen lähiöön rakennettiin vuonna 2015 kaksi viisikerroksista kerrostaloa osaksi vanhaa aluetta. Pohjois-Tapiolassa taas on meneillään kaavaehdotus vanhan kaksikerroksisen liikekiinteistön muuttamisesta kuusikerroksiseksi asuinrakennukseksi.

Näiden täydennysrakentamiskohteiden lisäksi kaupunki on 5.2.2018 esittänyt osallistumis- ja arviointisuunnitelmana Louhentorin ostoskeskuksen purkamista ja kahden tai kolmen kerrostalon rakentamista ostoskeskuksen tilalle. Ostoskeskus sijaitsee pohjoisessa lähiössä, jossa täydennysrakentamista ei ole juurikaan toteutettu. Opinnäytetyössäni suunnittelen kyseiselle Louhentorin ostoskeskuksen tontille vaihtoehtoisen ratkaisun, joka hengeltään sopii Tapiolan puutarhakaupunki-ideologiaan.

3.5 Louhentorin ympäristö

Pohjoinen lähiö jakautuu kahteen helposti erotettavaan alueeseen. Eteläinen osa muodostuu Heikki ja Kaija Sirenin suunnittelemissa rakennuksista, joiden julkisivut ovat kokonaan punatiiltä ja ikkunakarmit tummia (T. Tuomi 1992, 193). Alueella on monipuolisesti eri rakennustyypppejä, mutta yleisilme julkisivumateriaalien johdosta on hieman monotoninen. Pohjoinen ja itäinen osa taas koostuvat vaaleista rakennuksista. Vaalean julkisivun lisäksi elementtien käyttö rakentamisessa tekee alueen rakennuksista hyvin saman henkisiä.

Kuva 8. Pohjoinen lähiö. Pohjois-eteläsuuntaisen tien vasemmalla puolella kuvan alaosassa sijaitsee Sirenién suunnittelema punatiilinen alue. Muutoin alueen rakennukset ovat vaaleita. (Espoon kaupunginmuseo)

Louhentorin ostoskeskus sijoittuu pohjoisen lähiön vaaleiden rakennusten alueelle. Vaikkakin pohjoinen lähiö alueena on olennainen osa Tapiolan puutarhakaupunkia, sen rakennukset eivät edusta Tapiolan arkkitehtuurin helmeä samalla lailla kuin itäinen ja läntinen lähiö. Poikkeuksen tähän tekevät alueella omakotitalot, jotka ovat erittäin mielenkiintoisia ja monipuolisia.

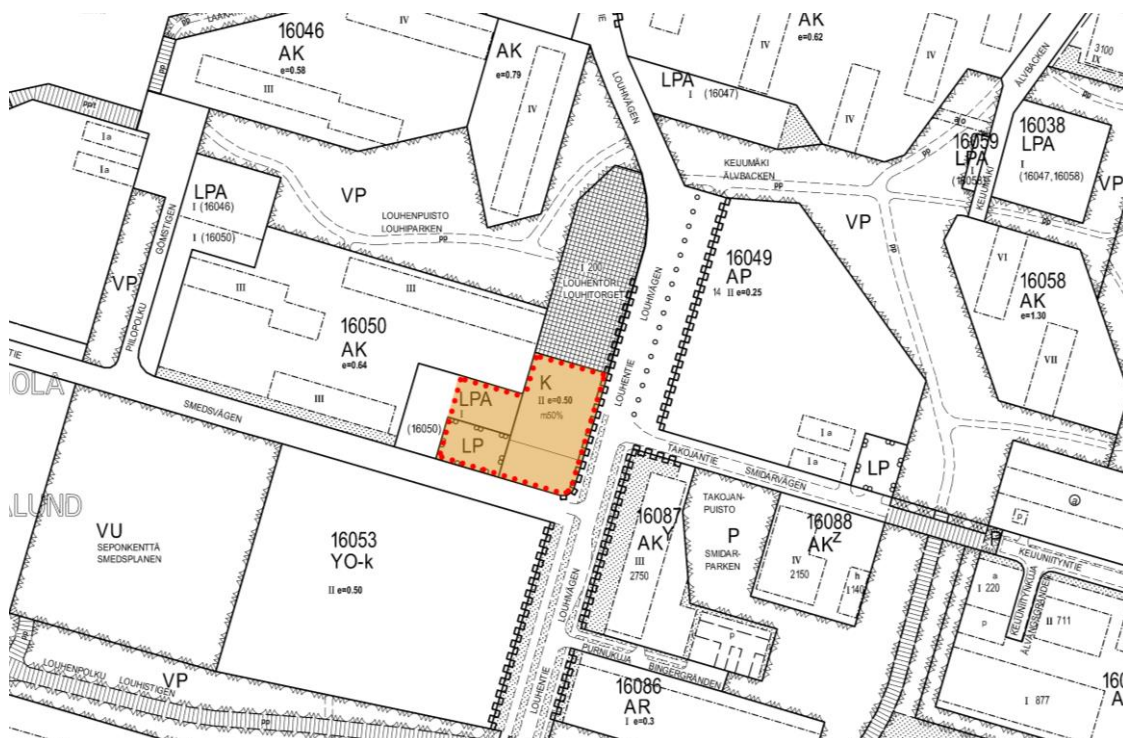
Kuva 9. (Vasen) Ukonvaaja 6. Suunnittelijat Kaija ja Heikki Siren, 1963.

Kuva 10. (Oikea) Pohjoisen lähiön punatiiliset rakennukset idästä päin kuvattuna.

Museoviraston toimesta Louhentorin ostoskeskus yhdessä muun vanhan Tapiolan kanssa on todettu kuuluvan Suomen valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön (Museovirasto 2009).

”Kaupunkimaisema, jonka rakennus- ja kulttuurihistoriallisia arvoja sekä kaupunkikuvaa on suojeltava. Suojelu ei koske yksittäisiä rakennuksia, vaan kohdistuu alueen ominaispiirteiden vaalimiseen. Alueiden kehittämisen tulee tapahtua niiden omista lähtökohdista käsin ja alueen erityisarvojen sanelemin ehdoin. Alueen suunnittelussa ja rakentamisessa tulee asettaa erityinen paino alueiden ominaisluonteen säilymiseen.” (Espoon karttapalvelu 2018)

Espoon eteläosien yleiskaavassa ostoskeskus ja sen lähiympäristö on merkitty asuinalueeksi. Voimassa oleva asemakaava ostoskeskuksen tonttia koskien on Laakakivi II, joka muodostuu liike- ja toimistorakennusten korttelialueesta (K), autopaikkojen korttelialueesta (LPA) ja yleisestä pysäköintialueesta (LP). (Espoon karttapalvelu 2018)

Kuva 11. Louhentorin asemakaava. (Espoon karttapalvelu 2018)

Ostoskeskuksesta luoteiseen sijaitsee kuusi Veikko Malmin vuonna 1963 suunnittelemaa lamellitaloa (Kuva 12). Asuinrakennukset ovat kolme- ja nelikerroksisia. Pohjoisessa on viisi nelikerroksista lamellitaloa (Kuva 13). Koillisessa on 14 omakotitaloa, jotka on suunnitellut Heikki Koskela (Kuva 14). Ostoskeskusta vastapäätä on Bror Södermanin suunnittelema kolmikerroksinen lamellitalo vuodelta 1964 (Kuva 15). Sen eteläpuolella on viisi Södermanin suunnittelemaa omakotitaloa. Ostoskeskuksen eteläpuolella on Sepon koulu.

Kuva 12. (Vasen) Sepontie 3. Suunnittelija Veikko Malmi.

Kuva 13. (Oikea) Louhentie 13.

Kuva 14. (Vasen) Takojantie 1. Omakotitaloalue. Suunnittelija Heikki Koskelo.

Kuva 15. (Oikea) Louhentie 7. Suunnittelija Bror Söderman.

3.6 Louhentorin ostoskeskus

Louhentorin ostoskeskus muodostuu kahdesta tasakattoisesta samankokoisesta rakennuksesta, jotka on suunnitellut Bror Söderman. Rakennukset valmistuivat vuonna 1967 ja 1970. Rakennukset edustavat aikakaudelle tyypillistä ostoskeskusta horisontaalisena, matalana ja selkeämassaisena. Ajalle tyypillisinä piirteinä Louhentorin ostoskeskuksessa on rakennusten väliin jäävä aukio, toisen rakennusmassan läpi kulkeva katu, lippojen käyttö, vesiallas ja vaaleiden värien käyttö. (Livady Oy 2014, 13-14) Vastaavan tyyppisiä toiminnassa oleva rakennuksia lähiympäristössä on muun muassa Kaija ja Heikki Sirenin suunnittelema Pohjantori. (T. Tuomi 1992, 128)

Kuva 16. Louhentorin ostoskeskus etelästä kuvattuna.

Louhentorin ostoskeskukselle on ominaista muurien käyttö. Muurit sitovat rakennuksen takapihalla olevan huoltoliikenteen vaatiman alueen osaksi rakennuskokonaisuutta. Muuria on myös käytetty katosten nurkkapilareissa tehden ne seinäkemäisiksi. Julkisivumateriaaleina ostoskeskuksessa on käytetty betonia ja lippoja alla kivilaattaa. Lippojen alakattona on käytetty mäntypaneelia, joka hienosti korostaa olemassa olevaa lippaa. Piha-alueet on päällystetty betonilaatoin, joilla rakennuskokonaisuuden olemusta julkisena rakennuksena on vahvistettu. Pohjantorin heikkoutena voidaan nähdä pohjoisemman rakennuksen suuren lipan alla olevan läpikäytävän pimeys ja ahtaute. Käytävissä on rakennuksen liikkeiden sisäänkäynnit, mutta ahtauteen tunne ja valon vähäisyys tekevät sisäänkäynneistä epämiellyttävän.

Kuva 17. (Vasen) Louhentorin ostoskeskuksen sisäänkäynnin yhteydessä on suuri lipa.

Kuva 18. (Oikea) Ostoskeskus kuvattuna idästä. Ostoskeskus muodostuu kahdesta erillisestä rakennuksesta kuten kuvasta voi nähdä.

4 Minun Tapiolani

4.1 Suunnittelumenetelmät

Espoon kaupunkisuunnittelukeskus teetti vuonna 2003 Tapiolan arvottamisprosessin koordinoitua, jonka tuloksena syntyi Tapiola huomenna -raportti. Raportissa kehoitetaan, ettei täydennysrakentamista toteutettaisi Tapiolan eheillä ja valmiiksi rakennetuilla alueilla eli itäisellä ja läntisellä alueella eikä Pohjois-Tapiolan alueella. Kuitenkin jos asuntorakentamisesta toteutetaan, tulee raportin mukaan jatkaa Tapiolan yksinkertaista ja hallittua linjaa. (Tapiola huomenna - Tapiolan tulevaisuustyöryhmän raportti 2003)

Alakeskusperiaate on Tapiolan suunnittelu periaatteiden kulma kiviä. Niiden [ostokeskusten] säilyttäminen olisi ensiarvoisen tärkeä, vaikka niiden edellytykset toimia alkuperäisen ajatuksen mukaisesti ovat ratkaisevasti heikentyneet. - - Materiaaleissa, väreissä ja muotoaiheissa tulisi suosia Tapiolalle ominaisia keinoja. (Tapiola huomenna - Tapiolan tulevaisuustyöryhmän raportti 2003)

Seuraavien kappaleiden aikana analysoidaan tarkemmin, miten eri arkkitehtoniset elementit on toteutettu Tapiolassa ja millainen on Tapiolan yksinkertainen ja hillitty ilme. Tarkastelualueena olen keskittynyt itäiseen ja läntiseen lähiöön aluein eheyden takia. Kyseiset lähiöt edustavat Tapiolan syntyhistoriassa tärkeää vaihetta, koska ne ovat ensimmäiset alueelle rakennetut lähiöt. Niiden rakennuskanta on myös arkkitehtonisesti rikkaampaa ja mielenkiintoisempaa kuin pohjoisen lähiön. Rakennusten tarkastelussa keskitytään ennen kaikkea rakennuksen ulkoisiin piirteisiin, sillä niiden vaikutus kadulla kävelevään ihmiseen on merkittävin yksittäinen elementti analysoitaessa Tapiolan henkeä.

4.2 Suunnitteluperiaatteet

4.2.1 Massoittelu

Tapiolan syntyideologiaan liittyy syvästi ajatus kaupunkimaisen ja maaseutumaisen asuminen yhdistämisestä. Katukuvassa se näyttäytyi lamelli- ja pistetalojen sekä rivi- ja omakotitalojen sulavana sekoittumisena. Kuten Kuva 19 itäisestä lähiöstä osoittaa, muodostavat erityyppiset rakennukset vaihtelevaa ja kiinnostavaa kaupunkikuvaa. Taustalla olevien lamellitalojen edessä omakotitaloja ja muutamia pistetaloja, joiden vieressä on pieni

rivitaloalue, joiden pihoilta avautuu hienoja niittymaisemia. Katunäkymien monipuolisuus onkin mielestäni yksi Tapiolan suurimmista vahvuuksista.

Kuva 19. Itä-Tapiola. (Espoon kaupunginmuseo)

Suunnittelualueeni lähiympäristö koostuu pääsääntöisesti pitkistä tasakorkeista kolmi- ja nelikerroksisista lamellitaloista. Muuten kovin tylsää ja monotonista kaupunkikuvaa elävöittävät lähiympäristössä olevat kaksi omakotitaloaluetta. Omakotitaloalueet jäävät kokonaisuuden kannalta kuitenkin lamellitalojen varjoon. Verrattaessa aluetta itäiseen ja läntiseen lähiöön puuttuu suunnittelualueen ympäristöstä kokonaan korkeiden pistetalojen luoma vertikaalinen ilme.

Omassa suunnitelmassani haluan kehittää alueen katunäkymiä mielenkiintoisemmaksi juuri tuomalla alueelle vertikaalisuutta ja erityyppistä rakennuskantaa. Muutaman korkeamman pistetalon luoma ilme virkistäisi aluetta huomattavasti. Suunnittelualueelle ei ikävä kyllä mahdu useampaa korkeaa rakennusta, joten joudun tyytymään vain yhteen korkeaan pistetaloon. Onneksi yksikin korkeampi rakennus riittää luomaan alueelle mielenkiintoa. Esimerkiksi itäisessä lähiössä oleva Aarne Ervin suunnittelema yksittäinen korkea asuinkerrostalo tuo alueelle monipuolisuutta ja ennen kaikkea se pakottaa ka-

dulla kävelijän nostamaan katseensa pois edellä kulkijan kengänpohjista ja aukaisemaan silmiään. Suunnitelmassani haluan tuoda pohjoiseen lähiöön samanlaista mielenkiintoa ja jopa leikkisyyttä. Katunäkymät kun muodostuvat muustakin kuin ensimmäisestä kerroksesta.

4.2.2 Julkisivujen aukotukset

Tapiolassa asunnoista haluttiin avaria ja väljän tuntuja. Ympäröivää luontoa arvostettiin ja haluttiin luoda tunnelma, jossa asunnon sisätilat ikään kuin jatkuvat ulos luontoon. Näistä lähtökohdista onkin helppo ymmärtää alueen rakennusten julkisivuja. Tapiolasta on löydettävissä kaksi erilaista tapaa toteuttaa valoisia asuntoja, aukkojulkisivut ja nauhaikkunalliset julkisivut.

Menninkäisentiellä ja Aarnivalkeantiellä suuret neliönmuotoiset ikkunat rytmittävät julkisivua. Arkkitehti Taviolla erityisesti on itäisessä ja läntisessä lähiössä useita rakennuksia, joiden julkisivut neliöikkunoinen muistuttavat paljon toisiaan. Aukkojulkisivuissa rakennuksen julkisivun materiaali pääsee erityisen hyvin esille, sillä julkisivuissa on suuria ikkunattomia kohtia ympäri rakennusta. Ikkunoiden järjestelmällinen sijoittelu ja koon väheneminen varoiminen tekevät julkisivuista hyvin selkeitä ja tuovat alueelle rauhallisen ja seesteisen tunnelman.

Kuva 20. (Vasen) Kimmeltie 26, suunnittelija Markus Tavio, 1954.

Kuva 21. (Oikea) Aarnivalkeantie 1, suunnittelijat Esko Suhonen ja Esko Hyvärinen, 1957.

Aukkojulkisivujen ohella Tapiolassa on toteutettu paljon nauhaikkunallisia julkisivuja. Iltaruskontiellä Kaija ja Heikki Siren (Kuva 22) yhdistävät kaksi ikkunaa nauhaikkunaksi luoden rakennukseen horisontaalista ilmettä. Sisäänvedettyjen parvekkeiden kohdalla

rakennuksessa kuitenkin julkisivumateriaali vaihtuu, eikä horisontaalinen ilme ole niin voimakas kuin esimerkiksi Blomstedtin Riistapolulle suunnittelemassa lamellitalossa (Kuva 23). Riistapolun lamellitalon horisontaalisuus ja vähäeleisuus nousevatkin hallitseviksi piirteiksi julkisivussa. Iltaruskontien ja Riistapolun parvekkeen etulevyn materiaallivaihtelulla on saatu hyvin erityyppiset julkisivut, vaikka asuinkerrostalojen pohjat ovat hyvin saman henkisiä.

Kuva 22. (Vasen) Iltaruskontie 3, suunnittelija Kaija ja Heikki Siren, 1961.

Kuva 23. (Oikea) Riistapolku 1, suunnittelija Aulis Blomstedt, 1961.

Korkeissa pistetaloissa Tapiontorilla (Kuva 24) ja Tornitasolla (Kuva 25) nauhaikkunat muodostavat rakennusten perusilmeen. Julkisivut ovat yksinkertaisia ja horisontaalisia. Mielenkiintoa on tuotu ikkunattomilla julkisivukohdilla ja kattokerroksen ”hatuilla”. Rakennukset edustama funktionalistinen ja vähäeleinen tyyli tekevätkin talojen julkisivuista ajattomia.

Kuva 24. (Vasen) Tapiontori, suunnittelija Aarne Ervi, 1961.

Kuva 25. (Oikea) Tornitaso 3, suunnittelija Viljo Revell, 1961.

Siinä missä aukkojulkisivuissa on onnistuttu korostamaan pienen mittakaavan rakentamista ja julkisivumateriaaleja, on nauhajulkisivuissa maksimoitu valon määrä asunnoissa ja luotu mielenkiintoisia horisontaalisia linjoja katukuvaan. Tapiolassa molempia suunnitteluratkaisuja on toteutettu ja yhdessä ne muodostavat katukuvasta vaihtelevan ja mielenkiintoisen.

Pohjoisessa lähiössä nauhaikkunoita on käytetty erityisen paljon ja niiden luoma horisontaalisuus on vallitseva piirre katukuvassa jopa tylsyyteen saakka. Suunnittelualueen vieressä olevat omakotitalotkin korostavat vaakasuuntaista ilmettä, joskin erittäin onnistuneesti. Suunnittelualueeltani osittain purettava ostoskeskus oli luonteeltaan hyvin horisontaalinen matalana rakennuksena suurine katoksineen. Tärkeää onkin kerrostalosuunnitelmassani hyödyntää tätä horisontaalisuutta säilyttäen näin alueen katukuvalla ominaisia piirteitä. Toisaalta pitää varoa liiallisen horisontaalisuuden tuomaa tylsyyttä ja

monotonisuutta, muuten pohjoinen lähiö ei kehity vaan toistaa vain itseään. Ervin Tapi-
ontorin maamerkki (Kuva 24) esimerkiksi hienosti tasapainoilee nauhaikkunoiden ja ik-
kunattoman julkisivun kanssa tehden rakennuksesta vaikuttavan.

4.2.3 Parvekkeet

Tapiolan lähes jokaisessa kerrostalossa on jonkin tyyppisiä parvekkeita. Alueella näkee
niin sisäänvedettyjä parvekkeita kuin ulokeparvekkeita. Ulokeparvekkeiden avulla raken-
nusten julkisivua on voitu hienolla tavalla rytmittää kuten Nallenpolulla (Kuva 26), Otson-
kalliolla (Kuva 27) ja Naavakalliontiellä (Kuva 28). Materiaali ja värivaihdoksen johdosta
ne elävöittävät julkisivuja tehden niistä kevyemmät. Tyypillistä parvekkeille on näköyh-
teyden estävä etulevy, avonainen sivu osa ja lasitusten puute. Naavakalliontiellä (Kuva
28) erityisen onnistuneena voidaan pitää parvekkeiden materiaalivalintoja. Etulevy on
betonia ja sivuilla on tiuha pinnakaide. Näin ulokeparvekkeet luovat julkisivun, jonka ilme
muuttuu katsontapaikasta riippuen. Samalla ne yksinkertaisuudessaan korostavat hie-
nolla tavalla itse rakennusta.

Kuva 26. (Vasen) Nallenpolku 2-4, suunnittelijat Esko Suhonen ja Esko Hyvärinen, 1956.

Kuva 27. (Keskellä) Otsonkallio 3, suunnittelija Markus Tavio, 1955.

Kuva 28. (Oikea) Naavakalliontie 4, suunnittelija Markus Tavio, 1958/1959.

Ulokeparvekkeet luovat julkisivuihin erityisen paljon mielenkiintoa ja keveyttä, mutta nii-
den heikkous on parvekkeiden pienuus. Nykyisin parvekkeita käytetään asunnon jat-
keena, joten riittävän suuri parvekkeen koko mahdollistaa monien asumisen toimintojen
siirtymisen osittain parvekkeelle. Pienet kevyet ulokeparvekkeet eivät tarjoa tähän tilan-
puutteen vuoksi mahdollisuutta, vaikka sommittelullisesti edustavatkin hienosti Tapiolan
arkkitehtuurin helmiä.

Sisäänvedettyjen parvekkeiden ja parveketornien avulla rakennusten massat tulevat erityisesti esille. Menninkäisentiellä (Kuva 29) julkisivua vuorottelee sisäänvedetty parveke ja nauhaikkuna. Parvekkeet ovat lähtökohtaisesti lasittamattomia, joten julkisivuun syntyy mielenkiintoisia syvennyksiä. Parvekkeiden alaosa on samaa materiaalia muun julkisivun kanssa, joten rakennuksen yhtenäinen massa tulee hienosti esille. Kaskenkaatajantiellä (Kuva 30) sisäänvedetty parveke on vaihdettu koko julkisivun mittaiseen parveketorniin. Parvekkeet alkavatkin muodostamaan julkisivua hyvin voimakkaasti. Kaskenkaatajantiellä parvekkeet ovat lasittamattomia ja eri asuntojen välisten parvekkeiden rajat on hämärretty. Sekä Menninkäisentiellä että Kaskenkaatajantiellä parvekkeet eivät ole rakennukseen jälkikäteen lisättävä elementti, vaan julkisivu rakentuu hienosti hyödyntäen parvekkeita. Ilman parvekkeita rakennusten ilme muuttuisi dramaattisesti. Molempia rakennuksia yhdistää myös parvekkeiden yksinkertaisuus ja sulavalinjaisuus. Molemmat rakennukset ovatkin omalle suunnitelmalleni hyviä referenssejä siitä, miten suuret parvekkeet saadaan osaksi rakennuksen massaa.

Kuva 29. (Vasen) Menninkäisentie 5, suunnittelija Aulis Blomstedt, 1954.

Kuva 30. (Oikea) Kaskenkaatajantie 16, suunnittelija Aulis Blomstedt, 1964.

Nykyään rakentamisessa suositaan parvekkeita, ja ne ovat monesti isoja ja lasitettua. Julkisivuja alkaakin hallita suuret lasipinnat, kuten itäisen lähiön uudiskohteessa (Kuva 31) ja keskustan uudessa maamerkissä (Kuva 32). Suurien lasipintojen hienoudesta huolimatta, niillä ei ole suuria yhteneväisyyksiä Tapiolan vanhan rakennuskannan kanssa. Tapiolassa julkisivut ovat tyypillisesti rakentuneet ennen kaikkea eheän seinän ja ikkuna-aukkojen välisen harmonian kautta.

Kuva 31. (Vasen) Kirjokansi 2, suunnittelija SARC Architects, 2017.

Kuva 32. (Oikea) Neulapolku 2, suunnittelija Studio U2 Arkkitehdit Oy, 2015.

Tapiolan parvekkeiden hienous on niiden julkisivua keventävä vaikutelma. Lasitusten vähäisyyden takia julkisivuun syntyy paljon syvyyseroja, eikä isojenkaan parvekkeiden vaikutus julkisivuissa tee siitä tylsää (Kuva 30). Tapiola Gardenissa parvekkeet onnistuvat erityisen hyvin luomaan julkisivuun keveyttä ja mielenkiintoa. Erityisesti pinnakaiteen käyttö parvekkeissa luo mielenkiintoa ja keveyttä. Samalla on kuitenkin pystytty ylläpitämään parvekkeiden suuri koko. Parvekkeet muodostavat käytännössä kokonaan rakennuksen julkisivun, mutta samalla ne on hienovaraisesti alistettu itse rakennuksen massalle.

Kuva 33. Tapiola Garden -hotelli, suunnittelija Aarne Ervi, 1974.

Omassa suunnitelmassani haluan ottaa Tapiola Gardenista mallia parvekkeiden ilmaisuuden johdosta ja erityisesti Gardenin pinnakaiteen hyödyntämisestä. Vastaavaa pinnakaidetta kun käytetään suunnittelualueeni pihapiirin rakennusten parvekkeissa. Hyödyntämällä pinnakaidetta pystynkin luontevasti kiinnittämään kerrostaloni muihin pohjoisen lähiön rakennuksiin. Samalla saan luotua parvekkeisiin keveyttä ja nykyiselle rakentamiselle ominaista parvekkeiden läpinäkyvyyttä.

4.2.4 Julkisivujen materiaalit ja värit

Tapiolan syntyaikoina kokonaisvaltainen elementtirakentaminen ei vielä ollut alkanut Suomessa, joten jokainen rakennus oli kuin käsityönä tehty. Tämä näkyy hyvin tarkastellessa materiaalivalintoja ja rakennusten yksityiskohtien hienovaraisuutta. Menninkäisentien rivitaloissa Blomstedt (Kuva 34) on käyttänyt julkisivuissa punatiiltä alakerroksessa, ja yläkerroksessa pinta on rapattu keventämään vaikutelmaa. Hauskana yksityiskohtana jokaisen asunnon ikkunan karmit ovat eriväriset. Rakennuksessa materiaalien vaikutus talon ilmeeseen onkin erittäin voimakas. Samalla kun materiaaleja on niukasti, on ne valittu tekemään rakennuksesta silti moninainen. Esimerkiksi punainen tiili, jonka

väri ei ole jokaisessa tiessä tasalaatuinen, luo ensimmäisestä kerroksesta hyvin mielenkiintoisen. Eriväriset ikkunakarmit samoin rikastavat julkisivua tuomatta julkisivuun mitään ylimääräistä tai turhaa.

Kuva 34. Menninkäisentie 4-6, suunnittelija Aulis Blomstedt, 1954.

Toinen esimerkki materiaalien tyylikkäästä käytöstä löytyy Blomstedtin Otsolahdentielle suunnittelema asuinkerrostalosta. Rakennuksia kaukaa katsottaessa pinta näyttää rapatulta, mutta läheltä tarkastellessa huomaa pinnan olevan slammattu. Kuva 36 on Blomstedtin Kaskenkaatajantielle suunnittelema asuinkerrostalosta lähikuva, jossa tulee hyvin esille slammattun pinnan tekstuuri. Pinta on mielenkiintoisempi kuin puhdas tiilipinta tai rappaus ja tarkastellessa rakennusta eri etäisyyksiltä ja eri kulmista pinta näyttää aina erilaiselta. Rakennus on samalla erittäin yksikertainen mutta kiehtova. Nykyrakentamisessa esimerkiksi tämän tyyppisiä julkisivun materiaaliratkaisuja käytetäänkin, ikävä kyllä, varsin vähän.

Kuva 35. (Vasen) Otsolahdentie 7, suunnittelija Aulis Blomstedt, 1957.

Kuva 36. (Oikea) Kaskenkaatajantie 16, suunnittelija Aulis Blomstedt, 1964.

Riistapolulla Markus Tavion suunnittelemassa kerrostalossa on hyvin tavanomainen ta-
piolalainen sokkelikerros. Betoninen sokkeli on valettu vaakasuuntaisen lautamuottiin,
jolloin pinnan tekstuuri on karkea ja moninainen ja se on nähtävissä tarkasteltaessa taloa
läheltä. Sen lisäksi sokkelissa on pystysuuntaiset urat, jotka varsinkin kaukaa katsotta-
essa luovat paljon ilmettä koko rakennukselle. Verrattaessa rakennuksen sokkeliä poh-
joisessa lähiössä olevaan Sirenien suunnitteleman rakennuksen sokkeliin ero on merkit-
tävä. Louhentien rakennuksen betoninen sokkeli on tylsän tavallinen, eikä siinä pinnan
tekstuuri pääse esille samalla tavalla. Se ei herätä kadulla kävelijässä mielenkiintoa lä-
hempään tarkasteluun, ja sen ainoaksi tehtäväksi jääkin rakennuksen seinien kaatumi-
sen estäminen.

Kuva 37. (Vasen) Riistapolku 4, suunnittelija Markus Tavio, 1958/1959

Kuva 38. (Oikea) Louhentie 8, suunnittelija Kaija ja Heikki Siren, 1962.

Omassa suunnitelmassani haluan käyttää julkisivumateriaaleja niukasti samalla koros-
taen niiden tekstuuria. Aivan kuten Riistapoluntien rakennuksen sokkeli oli suunniteltu
tulevan nähdäksi, haluan samalla tavoin korostaa eri elementtejä rakennuksessani. Jul-
kisivumateriaalit kuuluvat tulla nähdyiksi ja tunnistetuiksi ja näin rakennuksesta tulee
kiehtova ja monipuolinen. Materiaalien niukka määrä taas korostaa rakennukseen valit-
tuja materiaaleja samalla tehden rakennuksesta 1950- ja 1960-luvun tyyllisen vähäelei-
syydessään.

Omassa suunnitelmassani haluan lisäksi hyödyntää Louhentorin ostoskeskuksessa olemassa olevia materiaalivalintoja. Näin vaikka rakennuksen käyttötarkoitus muuttuukin radikaalisti, säilyy moni elementti ympäristössä muuttumattomana. Louhentorin ostoskeskuksen lipassa ja sen jalustoissa on hyödynnetty vaakalaudoitettua betonimuottia, jolloin betonin pinta on erittäin mielenkiintoinen kuten Kuva 40 näkee. Ostoskeskuksen sokkelissa on käytetty tummaa laattaa luomaan kontrastia sisäänkäyntien yhteyteen (Kuva 39). Suunnittelemassani säilytän tumman laatan sisäänvetojen julkisivupintana. Lipan hienon betonisen lautamuottijäljen tulen myös säilyttämään ja kunnostamaan kerrostalon lipassa ja siihen liittyvissä jalustoissa.

Kuva 39. (Vasen) Louhentorin ostoskeskuksen sisäänkäynnin tummat laatat luovat kontrastia.

Kuva 40. (Oikea) Louhentorin ostoskeskuksen lipan betoninen tekstuuri.

Julkisivujen pääasiallisen materiaalina käytän slammattua tiiltä. Slammausta on käytetty ostoskeskuksen viereisissä omakotitaloissa Louhentiellä ja näin rakennuksen julkisivut liittyvät hyvin viereisiin rakennuksiin. Slammattu tiili sopii myös hyvin lipan vaakalaudoitetun betonipinnan kanssa yhteen ollen molemmat suuri kontrastisia pintamateriaaleja.

Julkisivujen väritys on Tapiolassa yleensä vaalea. Toisinaan voimakkaitakin värejä on käytetty esimerkiksi ikkunankarmeissa, mutta yleisilmeen muodostaa kuitenkin selkeästi vaaleat julkisivut. Erityisesti pohjoisessa lähiössä ostoskeskuksen ympäristössä julkisivut ovat poikkeuksetta hyvin vaaleita. Omassa suunnitelmassani jatkankin tätä vaaleaa julkisivuperinnettä liittäen kerrostaloni luontevaksi osaksi pohjoisen lähiön rakennuskantaa.

4.2.5 Sisäänkäynti

Sisäänkäyntien nostaminen rakennuksista esille on tyypillistä itäisen ja läntisen lähiön rakennuksille. Kimmeltiellä sisäänkäyntien yhteydessä on käytetty suurehkoja lasiseiniä ja Poutapolulla sisäänkäyntiä on korostettu laatoituksella. Yhteistä on sisäänkäynnin ilmaiseminen materiaalivaihdoksin sekä syvyyseron avulla. Ajalle tyypillistä oli myös puun käyttö ulko-ovissa.

Kuva 41. (Vasen) Kimmeltie 26. suunnittelija Markus Tavio, 1954.

Kuva 42. (Oikea) Poutapolku 3, suunnittelija K.A. Pinomaa, 1956.

Suunnittelualueeltani purettava ostoskeskus sisältää monia elementtejä, joita on helppo ja luontevaa hyödyntää kerrostalon sisäänkäynnissä. Sisäänkäynti on ostoskeskuksessa korostettu laatoituksin ja puuta on käytetty lipan alakatossa. Suunnitelmassani jatkankin näiden materiaalien käyttöä ja tuon puun näkyviin myös sisäänkäynnin ovissa.

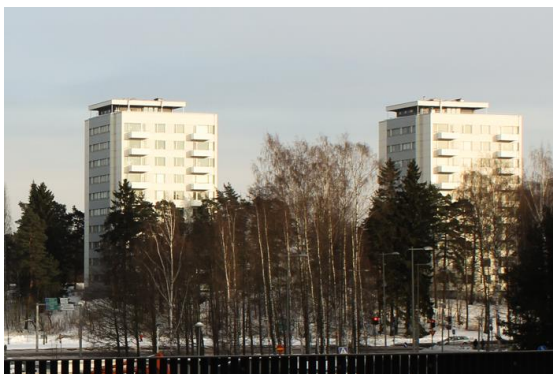
Kuva 43. (Vasen) Riistapolku 1, suunnittelija Aulis Blomstedt, 1959/1961.

Kuva 44. (Oikea) Louhentorin ostoskeskuksen sisäänkäynti

4.2.6 Katot

Arkkitehtuuria on Tapiolassa toteutettu onnistuneesti myös katoilla. Kahden lapekaton käyttäminen oli suosittua, ja esimerkiksi Blomstedtin suunnittelemassa taloissa Otsolahdentiellä (Kuva 35) näkee selvästi kattojen vaikutuksen kokonaisarkkitehtuuriin. Rakennuksesta tulee mielenkiintoisempia leikittelemällä katoilla. Korkeissa pistetaloissa sisäänvedetyt kattokerrokset olivat suosittuja. Ehojoen suunnittelemissa pistetaloissa Sateentiellä kattokerros on alistettu muun rakennuksen massalle ja ulkomuodollaan se muikailee ennen kaikkea muuta taloa antaen sille ryhtiä. Revellin taskumateiksi kutsutuissa pistetaloissa ylimmän kerroksen kattomuoto taas ottaa voimakkaasti kantaa rakennuksen kokonaisilmeeseen. Revellin rakennukset suunniteltiinkin alueen maamerkeiksi. Tärkeää onkin, että rakennuksen kattomuodon tekemä ilme on linjassa muun rakennuksen ja ympäristön kanssa.

Omassa suunnitelmassani haluan luoda pohjoiseen lähiöön vertikaalisuutta, joten puolikkaan kattokerroksen hyödyntäminen sopii hyvin rakennuksen syntyideologiaan. Kattokerroksen suunnittelen ennen kaikkea vahvistamaan talon yleisilmettä, onhan pohjoinen lähiö eheä kokonaisuus, eikä se kaipaa radikaaleja muutoksia. Joskin jokainen alue aina toisinaan kaipaa pientä piristystä pysyäkseen elinvoimaisena.

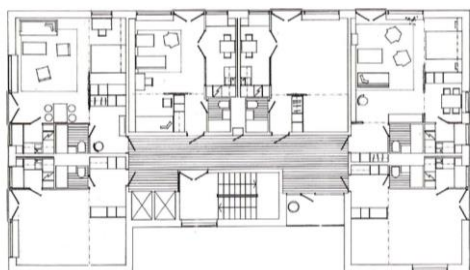
Kuva 45. (Vasen) Sateentie 4-6, suunnittelija Aarne Ehojoki, 1961.

Kuva 46. (Oikea) "Taskumatit", Tornitaso 1-7, suunnittelija Viljo Revell, 1959/1961. (Arkkitehtuurimuseo)

4.2.7 Tilaratkaisut

Tapiolan tilaratkaisujen suurin heikkous ovat liian pienet asunnot Arava-sääntöjen rajoittaessa aikakauden suunnittelua. Kylpyhuoneet eivät täytä nykyisiä rakennusmääräyksiä, ja keittiöt on suunniteltu nykyiseen käyttöön nähden liian pieniksi. Tapiolalaiselle asuin-suunnittelulle tyypillistä oli varata eri toiminnoille omat tilansa, eikä yhdistää esimerkiksi keittiötä ja olohuonetta suoraan toisiinsa. Keittiön, ruokailutilan ja olohuoneen välille luotiinkin mielenkiintoisia tilajatkumoa, ja näin pienikin asunto tuntui väljältä ja avaralta. Aikakaudella hyödynnettiin esimerkiksi paljeovia ja baarikeittiötä luomaan erillisiä mutta väljän tuntuja tiloja.

Itäisen lähiön korkea maamerkki Mäntyviidassa on Aarne Ervin suunnittelema asuinrakennus lapsettomille pareille ja yksinasuville (Kuva 47). Jokaisen asunnon sydän on olohuone. Makuuhuoneet on sijoitettu olohuoneen läheisyyteen paljeovien taakse. Keittiöön on monessa asunnossa suunniteltu sijoitettavaksi pieni ruokapöytä. Vaikka asunnot ovat yksiöitä, kuuluu näihin silti kolme erillistä tilaa, makuuhuone, keittiö ja olohuone. Samaan asuntoon onkin saatu sijoitettua useita toimintoja säilyttäen silti asunnon avaruus ja väljyys.

Kuva 47. (Vasen) Mäntyviita 4, suunnittelija Aarne Ervi, 1954. (Arkkituutuurimuseo)

Kuva 48. (Oikea) Neulapolku 1, suunnittelija Viljo Revell, 1955. (Arkkituutuurimuseo)

Viljo Revell on hyödyntänyt Neulapolulle suunnitelmassaan asuinkeuhkotalossa baarikeittiötä. Näin pieneen keittiöön on saatu avaruutta ja kokki voi seurustella olohuoneessa olevien ystävien kanssa samaan aikaan, kun valmistaa maittavaa makkarakeittoa. Neulapolulla makuuhuone ja olohuone ovat yhdistettävissä paljeoven samaan tapaan kuin Mäntyviidassa. Revell hyödyntääkin keuhkotalossa hienosti yksinkertaista pohjaratkaisua luoden asuntoon mielenkiintoa, avaruutta ja monikäyttöisyyttä.

Omassa suunnitelmassani olen keskittynyt luomaan moderneja tilaratkaisuja tapiolalaisessa hengessä. Rakennuksen asuntokanta ja asuntojen koko on suhteutettu tämän päivän kerrostalorakentamiseen, jotta syntyisi realistinen kuva millaista tontille syntyvä täydennysrakentaminen voi parhaillaan olla. Esimerkiksi asuntojen kylpyhuoneiden täytössä nykyaikaiset rakennusmääräykset tulee niistä huomattavasti suurempia kuin 50- ja 60-lukujen rakennuksissa. Tilaratkaisuja suunnitellessa olen luonut keittiön, ruokailutilan ja olohuoneen välille mielenkiintoisia tilajatkumia tehden asunnoista avaria ja hengeltään tapiolalaisia. Näin uuden asuinrakennuksen pohjapiirroksessa voi nähdä alueen historiaa.

4.2.8 Palvelujen ideologia

Tapiolan rakentamishistorian ideologiaan kuuluu olennaisena osana pienten ostoskeskusten sijoittamien asuinrakennusten sekaan. Meurmanin ja Hertzenin näkemys onnistuneesta puutarhakaupungista perustui juuri itsenäisiin asumälähiöihin, joilla on omat myymälänsä ja koulunsa. Täten palvelujen ylläpitäminen suunnittelualueella on ideologisesti erittäin tärkeää. Pohjois-Tapiolassa on kuitenkin toinen ostoskeskus, Pohjantori, vain 500 metrin päässä Louhentorista. Palvelujen taso pysyisikin melko samanlaisena, vaikka Louhentorin ostoskeskuksen luonne palvelujen tarjoajana muuttuisikin.

Nykyisin ostoskeskus on kaupunkilaisten yhteiseksi koettua julkista tilaa: aluetta, jossa kohdataan muita alueen ihmisiä ja jaetaan päivän uutiset. Mikäli uusi asuinrakennus ei sisällä lainkaan palveluita, ei tontilta poistu pelkästään palvelut, vaan myös alueen asukkaita kokoava yhteinen tila. Yhdessä ideologisten syiden nojalla näenkin tärkeäksi, että uusi asuinkerrostalo sisältää palveluita. Suunnittelemassani kerrostalossa tämä on toteutettu sijoittamalla rakennukseen yksi pieni liiketila, joka mahdollistaa kioski- ja ravintolatyyppisen liiketoiminnan.

5 Johtopäätökset

Louhentorin ostoskeskuksen tontille kaavailtu täydennysrakentaminen on arkkitehtonisesti erittäin mielenkiintoinen aihe. Tontti sijaitsee Tapiolan puutarhakaupungin pohjoisessa lähiössä, joka on säilynyt 1960-luvun rakennusvaiheen jälkeen lähes koskemattomana. Tapiola alueena onkin määritelty suojeltavaksi sen valtakunnallisesti tärkeän rakennus- ja kulttuurihistorian vuoksi. Näin ollen kaikki täydennysrakentaminen on tapahtettava alueen ominaisluonne säilyttäen.

Tapiolan arvot voidaan jakaa kahteen kategoriaan: syntyideologiasta kumpuaviin ja ajan rakennustyylistä kumpuaviin arvoihin. Tapiolan rakennusideologia on maaseudun ja kaupungin parhaiden puolien yhdistäminen, ja uuden tyyppisten asuinalueiden luominen. Tämä näyttäytyy alueella eri kokoisten ja eri korkuisten rakennustyyppien monipuolisena sijoitteluna. Toinen ideologiaan vahvasti liittyvä ajatus on kauppojen sijoittuminen asuinalueiden sekaan. Kauppojen sijoittuminen vain keskuksiin on vastoin koko syntyideologiaa ja lähiöiden pieniä kauppakeskuksia tuleekin suojella.

Aikakauden rakennustyyliä kuvaa julkisivujen ja materiaalien omaleimaisuus. Ikkunoiden järjestelmällinen sijoittelu tekee julkisivuista selkeitä, ja katunäkymät ovatkin hyvin seesteisiä ja rauhallisia. Eri materiaaleja Tapiolassa on käytetty niukasti, mutta ne olivat helposti tunnistettavissa rakennuksista. Materiaalien käyttö on taitavaa, ja eri tekstuurit luovat rakennuksiin paljon ilmettä.

Pohjoisen lähiön täydennysrakentamisessa tulee kiinnittää erityistä huomiota Tapiolan ominaisluonteeseen ja vaalia sitä. Massoittelem, julkisivujen ja materiaalivalintojen tulee jatkaa Tapiolan yksinkertaista ja hillittyä linjaa. Oma kerrostalosuunnitelmani ottaa huomioon Tapiolan ominaispiirteitä ja siihen vaikuttanutta taustaideologiaa. Suunnitelmani ei pyri seuraamaan alueen rakennusperintöä millintarkasti, vaan on moderni versio asuinkerrostalosta Tapiolan arvokkaassa puutarhakaupungissa.

Lähteet

Espoon kaupunginmuseo.

Arkkitehtuurimuseo. 2018. <http://www.mfa.fi/lisatietoa-1960> (haettu 1.3.2018).

Arkkitehtuurimuseo. 2018. <http://www.mfa.fi/lisatietoa-1950> (haettu 1.3.2018).

Espoon karttapalvelu. 2018. <https://kartat.espoo.fi/ims> (haettu 12.3.2018).

Hannula, Piritta, ja Marja Salonen. "Rakennukset kertovat - perustietoa asukkaille."

Helsinki: Helsingin Kaupunginosayhdistysten Liitto ry, 2007.

Helander, Vilhelm, ja Simo Rista. "Suomalainen rakennustaide." Helsinki: Kirjayhtymä, 1987.

Hetzen, Heikki von. "Koti vaiko kasarmi lapsillemme : asunnontarvitsijoiden näkökohtia asunto- ja asemakaavakysymyksissä." *Väestöliiton julkaisuja*. nro 15. Helsinki: WSOY, 1946.

Hurme, Riitta. *Suomalainen lähiö Tapiolasta Pihlajamäkeen*. Helsinki: Suomen Tiedeseura, 1991.

Koho, Timo. *Suomalaisen arkkitehtuurin 60-luku : konstruktivismi ja järjestelmäajattelu*. Helsinki: Rakennustieto, 1994.

Livady Oy. "Rakennushistoria selvitys: Louhentori, Louhentie 14-16." 2014.

Mentula, Antti. *Suuntaviivoja - Pohjanmaan arkkitehtuuri 1900-luvulla*. Vaasa: Länsi-Suomen Ympätistökeskus, 2005.

Meurman, Otto livari. *Asemakaavaoppi*. Helsinki: Otava, 1947.

Museovirasto. 2009. http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=1359 (haettu 29.3.2018).

Saarikangas, Kirsi. "Arkipäivän arvokkuus - 1950-luvun asuntoarkkitehtuurissa." Teoksessa *Sankaruus ja arki - Suomen 50-luvun miljö*, tekijä: Riitta Nikula. Helsinki: Suomen rakennustaiteen museo, 1994.

Solla, Pertti, toim. "Raportti rakennetusta ympäristöstä: Aarne Ervin arkkitehtuuria." Helsinki: Suomen Arkkitehtiliitto, 1970.

Standertskjöld, Elina. *Arkkitehtuurimme vuosikymmenet: 1930-1950*. Hämeenlinna: Suomen rakennustaiteen museo, Rakennustietosäätiö RTS, 2008.

—. *Arkkitehtuurimme vuosikymmenet: 1960-1980*. Helsinki: Suomen rakennustaiteen museo, Rakennustietosäätiö RTS, 2011.

- Adlercreutz, Eric, toim. "Tapiola huomenna - Tapiolan tulevaisuustyöryhmän raportti."
Espoo: Espoon kaupunkisuunnittelukeskus, 2003.
- Tuomi, Timo, toim. *Tapiola - elämää ja arkkitehtuuria*. Tampere: Asuntosäätiö
yhteistyössä Espoon kaupungin kanssa, 2003.
- Tuomi, Ilmo. *Tapiola*. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy, 1992.

MINUN TAPIOLANI

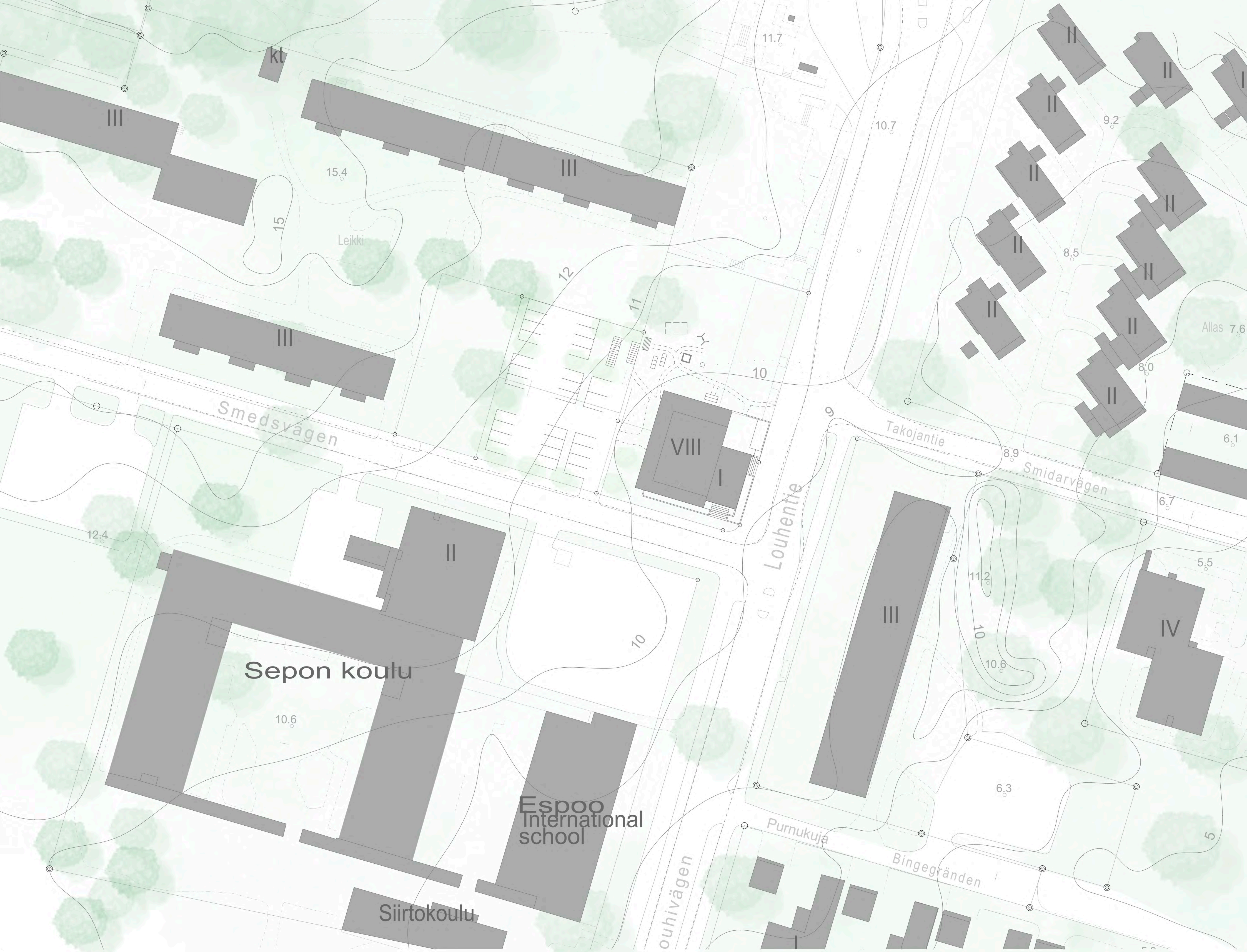
TAPIOLA on Suomen merkittävin ja puhtain puutarhakaupunki. Tähän rakentamiseksi liittyy syvästi ajatus kaupunkimaisen ja maaseutumaisen asumisen yhdistämisestä. Katukuvassa se näyttäytyy lamelli- ja pistetalojen sekä rivi- ja omakotitalojen sulavana sekoittumisena. Tapiola on määritelty valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi (RKY).

SUUNNITTELUALUEENI sijaitsee Pohjois-Tapiolassa Louhentien varrella. Lähiympäristö koostuu pääsääntöisesti pitkistä, tasakorkeista, kolmi- ja nelikerroksisista lamellitaloista. Tapiolalle ominainen katunäkymien mielenkiintoisuus onkin kadoksissa suunnittelualueeni lähimiljöössä. Suunnitelmassani kehitänkin alueen katunäkymiä mielenkiintoisemmaksi juuri tuomalla alueelle vertikaalisuutta ja erityyppistä rakennuskantaa. Suunnittelemani kahdeksankerroksinen asuinkerrostalo tuo alueelle monipuolisuutta ja jopa leikkisyyttä. Se sanoittaa pakottaa kadulla kävelijän nostamaan katseensa pois edellä kulkijan kengänpohjista ja aukaisemaan silmiään; katunäkymät muodostuvat muustakin kuin ensimmäisestä kerroksesta ja bussin takavaloista.

TAPIOLA. SUUNNITTELUKOHDE ON
MERKITTU PUNAISELLA 1:1 000

SIJAINNAPIIRUSTUS 1:500

TILAOHJELMA

Kerrosala	2100
Asuntoja	30
Autopaikat	28

KELLARI

Irtaimistovarasto	70,5
VSS	47

MAANTASO KERROS

Ulkoiluvälinevarasto	52
Jätehuone	18
Lämmönjakohuone	11
Sähkötila	9,5
Pesula	16
Kuivaushuone	12
Siivouskomero B	2,5
Talovarasto	6
Vaunuvarasto	13

Liiketila	112
Kylmä varasto	9

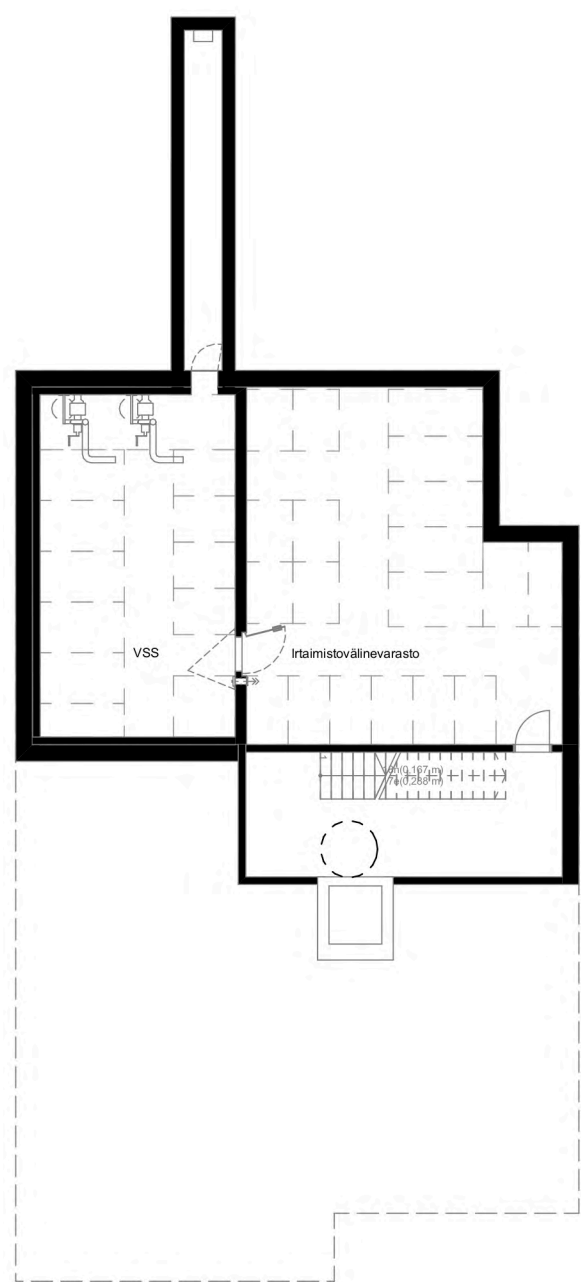
KATTOKERROS

IV-konehuone	68
Pesuhuone	9,6
Pukuhuone	7,5
Sauna	6,5
Siivouskomero A	1,5
Yhteistila	50

MINUN TAPIOLANI

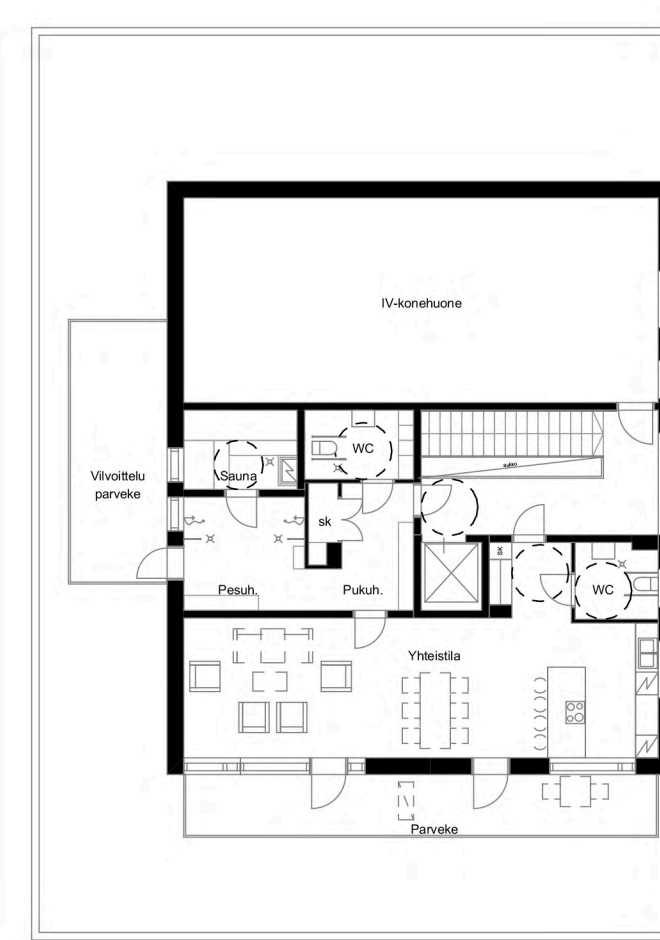
PIHAPIIRUSTUS 1:200

KELLARI 1:200

2.-7. KERROS 1:200

KATTOKERROS 1:200

MINUN TAPIOLANI

JULKISIVU ITÄÄN 1:200

JULKISIVU ETELÄÄN 1:200

JULKISIVU LÄNTEEN 1:200

JULKISIVU POHJOISEEN 1:200

HORISONTAALISUUS on pohjoisessa lähiössä erityisen vallitseva piirre katukuvassa jopa tylsyyteen saakka. Suunnittelualueeltani purettava ostoskeskus matalana rakennuksena suurine katoksineen onkin hyvä esimerkki alueen vaakasuuntaisesta ilmeestä.

Suunnitelmassani jatkan alueen horisontaalista ilmettä erityisesti sisäänkäynnin ja kattokerroksen lipassa. Selkeät ja yksinkertaiset julkisivut korostavat hienosti lippojen luonnetta. Toisaalta tuomalla alueelle vertikaalisuutta korkean massan avulla luon alueelle mielenkiintoisuutta. Näin alueen tylsä ja monotoninen horisontaalisuus kehittyy kohti monipuolisempaa kaupunkikuvaa vanhaa rakennuskantaa kunnioittaen.

JULKISIVUT olen sommitellut tapiolalaisessa hengessä luoden niihin selkeän ja rauhallisen ilmeen. Suunnitelmassani hyödynnän erityisesti suuria neliöikkunoita, jotka ovat yleisiä ympäri Tapiolaa. Parvekkeet olen upottanut rakennuksen massa.

Tapiolaisille rakennuksille tyypillistä on juuri parvekkeiden ja muun julkisivun porrasmainen rytm. Näin asuntoihin saadaan valoa muutoinkin kuin vain parvekkeiden kautta ja julkisivuista tulee monipuoliset. Parvekkeiden kaitessa hyödynnän pinnakaidetta tehden parvekkeista modernit ja valoisat. Pinnakaiteen avulla olen saanut myös voimistettua julkisivujen portaisuutta mielenkiintoisella tavalla. Parvekkeet ovat lasittamattomat tapiolalaiseen tyyliin.

MATERIAALEJA käytän suunnitelmassani niukasti samalla korostaen valittuja komponentteja ja niiden tekstuuria. Julkisivujen pääasiallisen materiaalina käytän vaaleaksi slammattua tiiltä. Slammausta on käytetty ostoskeskuksen viereisissä omakotitaloissa Louhentiellä ja näin rakennuksen julkisivut liittyvät hyvin viereisiin rakennuksiin. Sisään vedettyjä parvekkeita ympäröivät seinät ovat vaaleaa käsinlyötyä tiiltä.

Suunnitelmassani haluan lisäksi hyödyntää Louhutorin ostoskeskuksessa olevia materiaaivalintoja. Näin vaikka rakennuksen käyttötarkoitus muuttuukin radikaalisti, säilyy moni elementti ympäristössä muuttumattomana. Suunnittelemassani säilytän tumman laatan ensimmäisen kerroksen sisäänvetojen julkisivupintana. Myös lipan ja perusmuurin materiaalin, betonin lautamuottipinnalla, pidän samana kuin ostoskeskuksessa on nykyisin.

SISÄÄNKÄYNNIN yhteydessä oleva suuri lippa muistuttaa vanhasta ostoskeskuksesta. Ostoskeskuksen merkitys on puutarhakaupunki-ideologiassa suuri, joten halusin säilyttää ostoskeskuksesta myös jotain visuaalista. Uuteen asuinkerrostaloon on sijoitettu myös liiketila, joka mahdollistaa lähialueella palvelut puutarhakaupunki-ideologian mukaisesti.

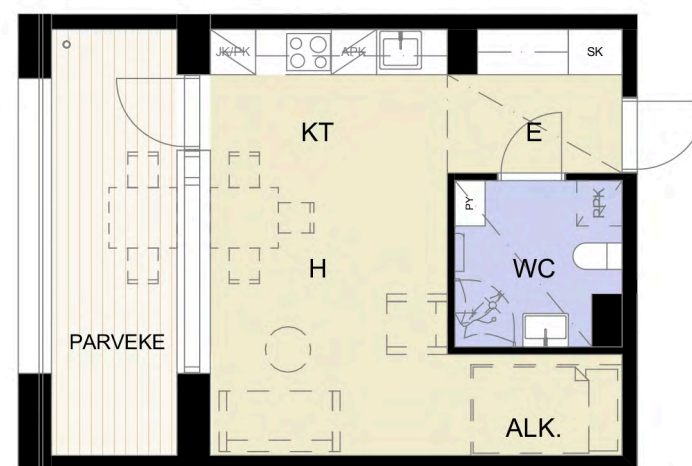

JULKISIVU ETELÄÄN 1:500

MINUN TAPIOLANI

ASUNTOSUUNNITTELU

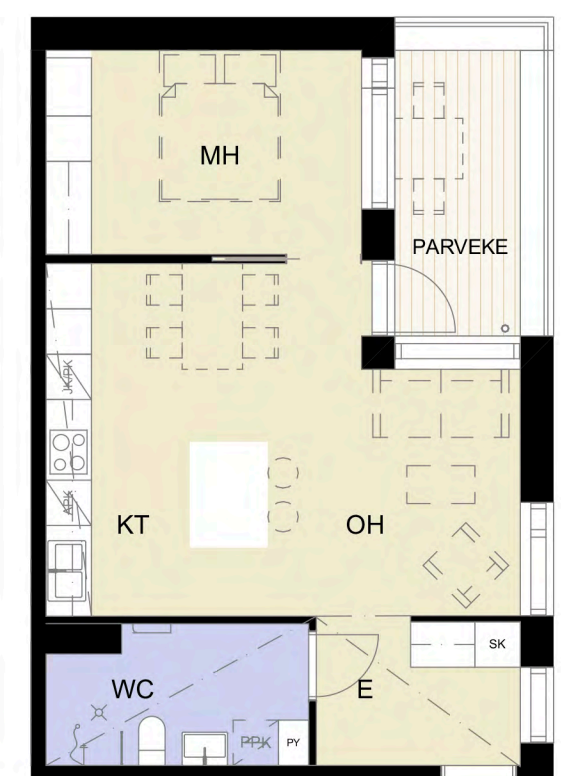
ASUNTOJEN TILARATKAISUJA suunnitelmassa olen luonut keittiön, ruokailutilan ja olohuoneen välille mielenkiintoisia tilajatkumojä aikaansaaden asunnoista avaria ja hengeltään tapiolalaisia. Näin uuden asuinrakennuksen pohjapiioksessa voi nähdä alueen historiaa. Rakennuksen asuntotakauma, asuntojen koot ja yhteistilojen tarpeet on suhteutettu tämän päivän asuinkerrostalorakentamiseen, jotta syntyisi realistinen kuva millaista tontille syntyvä täydennysrakentaminen voi parhaillaan olla.

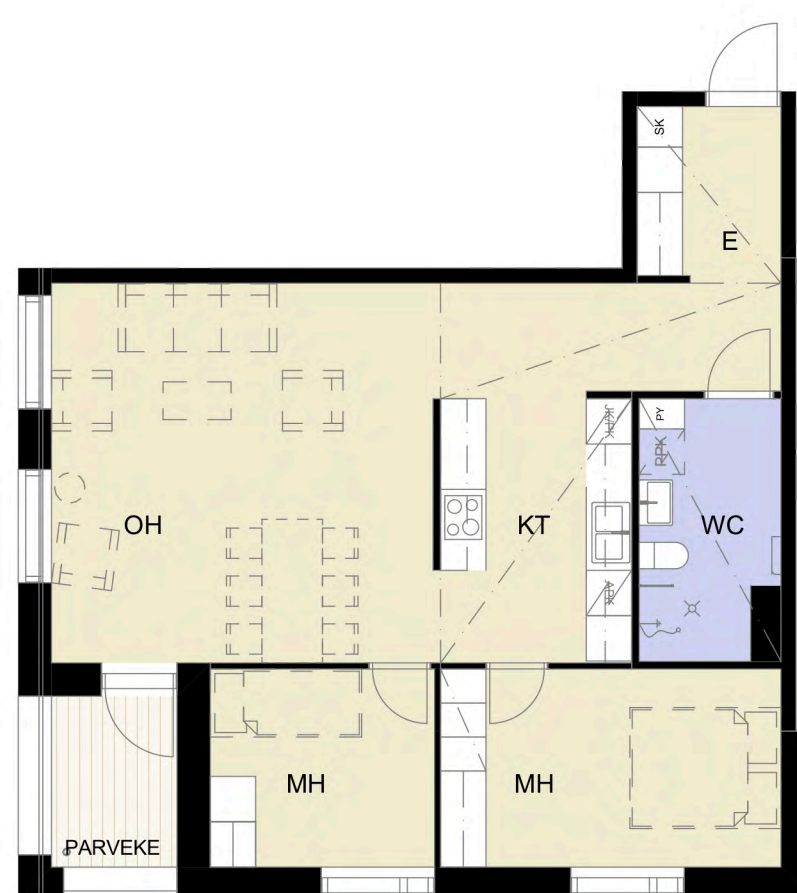
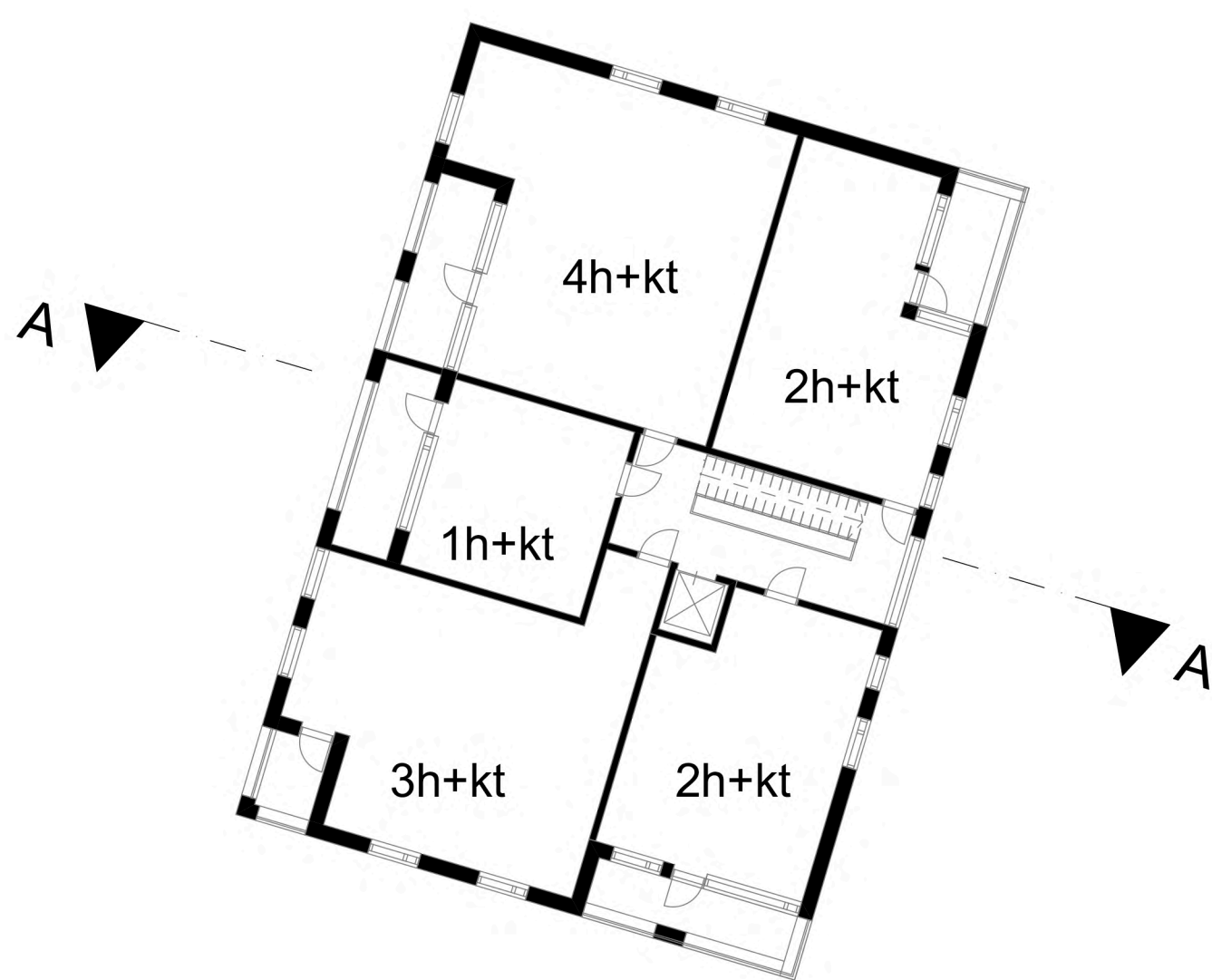
YKSIO 30,5 m²

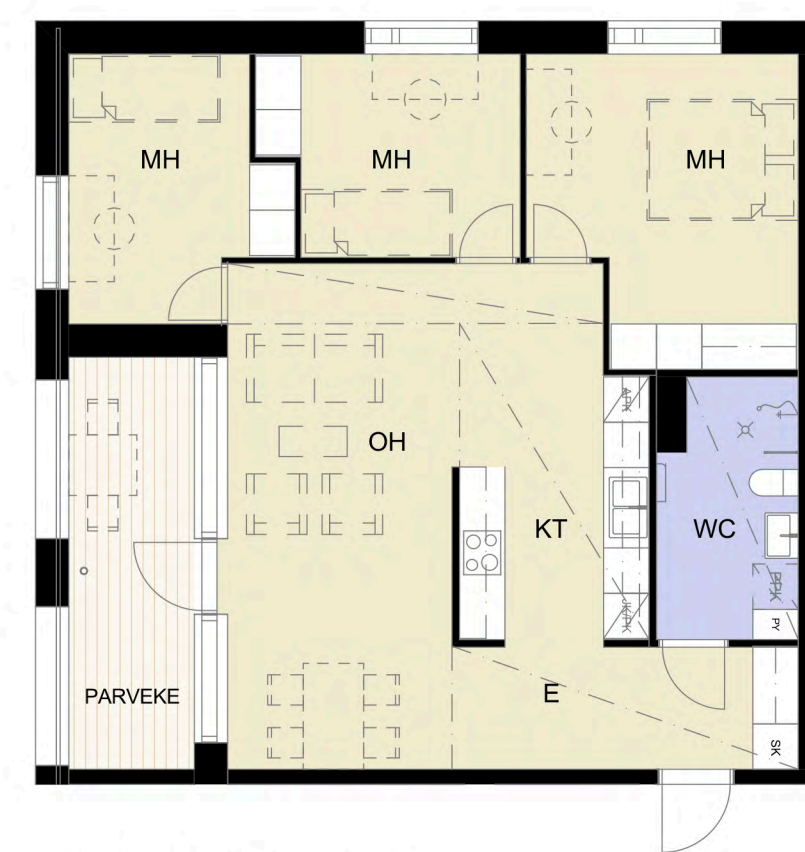
KAKSIO 48,0 m²

KAKSIO 50,5 m²

KOLMIO 73,5 m²

NELIÖ 79,0 m²

ASUNTOPOHJAT 1:100

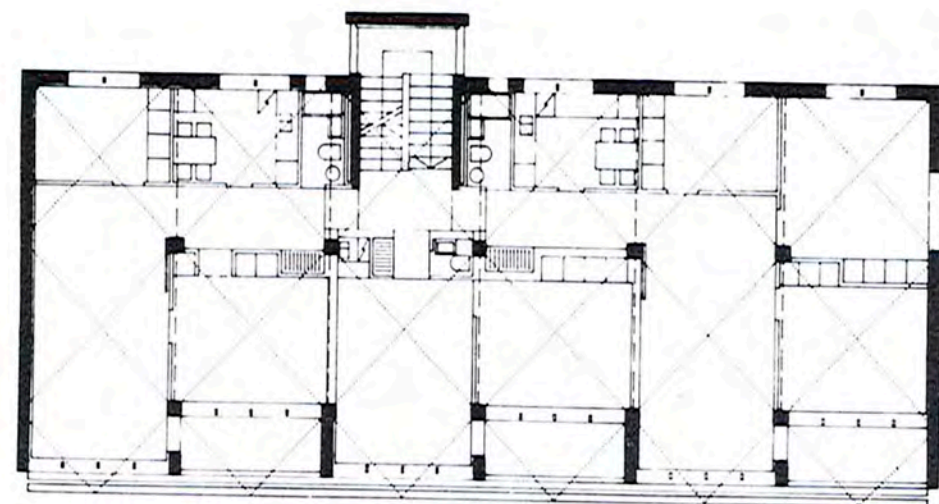
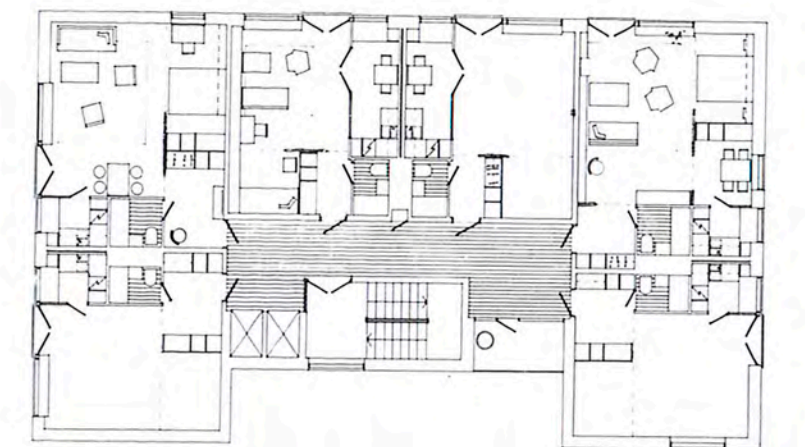
LEIKKAUS 1:200

MINUN TAPIOLANI

Mustavalkokuvat Espoon Kaupunginmuseo
Kaksi ylintä pientä kuvaa: Teuvo Kanerva
Pohjapiirustukset Arkkitehtuurimuseo

KUVAKOLLAASI TAPIOLASTA

SIMO PAAKKARI // "MINUN TAPIOLANI" // TÄYDENNYSRAKENTAMINEN TAPIOLASSA - LOUHENTORIN
OSTOSKESKUKSEN KEHITTÄMINEN // OPINNÄYTETYÖN SUUNNITTELUOSUUS //
RAKENNUSARKKITEHTUURI // OHJAAJA:TIMO VATANEN // 18.4.2018